

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE

Tillägg till tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende strandskydd, LIS

VÄNNÄS KOMMUN

**AUGUSTI 2018,
REVIDERAD JUNI 2019 OCH OKTOBER 2019**

Medverkande

Vännäs kommun

Plan- och byggavdelningen
911 81 Vännäs

Kommunens handläggare:

Carola Nordlöf

e-post: carola.nordlof@vannas.se

tfn: 0935-142 13

Tyréns AB

Lasarettgatan 13
891 33 Örnsköldsvik

Handläggare

Pethra Fredriksson

e-post: pethra.fredriksson@tyrens.se

tfn: 010-452 37 67

Uppdragsansvarig

Johanna Söderholm

e-post: johanna.soderholm@tyrens.se

tfn: 010-452 39 23

TYRÉNS

TILLÄGG TILL TEMATISKT TILLÄGG TILL ÖVERSIKTSPLANEN AVSEENDE STRANDSKYDD, LIS

PLANPROCESSEN

Planförfarande

Arbetet med att upprätta ett tillägg till tematiskt tillägg ska bedrivas enligt 3 kap. plan- och bygglagen (2010:900). De olika stegen som ingår i processen redovisas nedan och är detsamma som med framtagande av en översiktsplan:

Samråd: Under samrådet förs dialog med kommunens invånare, länsstyrelsen och andra berörda myndigheter, kommuner och andra som har intresse av översiktsplanen. Syftet med samrådet är att tillföra kunskap till arbetet med översiktsplanen, förbättra underlaget för översiktsplaneringen och ge allmänheten möjlighet till insyn och påverkan i arbetet med översiktsplanen.

Samrådsredogörelse: Efter att samråd har genomförts sammanställs inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse. Kommunen ska i samrådsredogörelsen bemöta de yttranden som inkommit under samrådet. Planhandlingarna revideras utifrån de inkomna yttrandena.

Utställning och granskning: Efter att planförslaget har varit föremål för samråd och har reviderats ska det ställas ut för granskning under minst två månader. Under granskningen får länsstyrelsen och andra berörda myndigheter, kommuner, kommuninvånare och andra som har intresse av förslaget möjlighet att återigen tycka till om översiktsplanen.

Särskilt utlåtande: Efter granskningstiden sammanställs inkomna synpunkter i ett särskilt utlåtande. I utlåtandet bemöts de inkomna synpunkterna av kommunen som även redogör för eventuella förändringar som föranletts av de inkomna synpunkterna.

Antagande: Översiktsplanen antas av ansvarig nämnd.

PLANENS SYFTE

Syftet med tillägget till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen/tillägg till kommunens LIS-plan är att peka ut ytterligare områden inom Vännäs kommun där det så kallade LIS-skälet enligt 7 kap. 18 d § miljöbalken kan tillämpas.

BAKGRUND

Aktuellt tillägg är ett tillägg till kommunens tematiska tillägg till översiktsplanen (ÖP) avseende LIS (*Strandskydd i Umeåregionen, 2013*). I gällande LIS-plan finns 6 områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) utpekade inom Vännäs kommun.

Inom Vännäs kommun har 7 nya områden för LIS föreslagits. Fokus vid urval av områden har varit tätortsnära områden samt Stärkesmarkssjön och Hjäggsjön. Sjöarna var uppe för diskussion när kommunen upprättade sin LIS-plan men prioriterades inte då. I detta tillägg till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ligger samtliga områden intill befintlig bebyggelse men utanför detaljplanlagt område.

De aktuella LIS-områdena kompletterar de gällande och har tagits fram utifrån samma kriterier (se rubrik *Strandskydd i Umeåregionen*). När det är aktuellt att ta fram en ny ÖP/LIS-plan kommer alla områden samlas i en handling. Dokumenten ska tillsvidare läsas tillsammans.

TIDIGARE BESLUT

Allmänt om strandskydd

Kommunerna har det primära ansvaret för att hantera frågor om strandskydd. Felaktiga beslut upphävs av länsstyrelsen vilket kan överklagas till högre instans. Länsstyrelsen fattar beslut om dispenser och upphävande av strandskyddet i områden som skyddas enligt 7:e kap. miljöbalken, till exempel inom ett naturreservat, samt när det gäller försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg.

Två förutsättningar ska vara uppfyllda för att dispens ska kunna ges från någon av de åtgärder som är förbjudna i strandskyddsområde enligt 7 kap. 15 § miljöbalken:

1. Det ska finnas så kallade särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c §/18 d § miljöbalken
2. Syftet med strandskyddet påverkas inte, det vill säga djur- och växtlivet påverkas inte på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden försämras inte.

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet beaktas detta endast om aktuellt område avser mark som:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

eller om:

7. en byggnad, anläggning, verksamhet eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. En översiktsplan ska ge vägledning vid bedömningen om en plats ligger inom ett område som är lämpligt för utvecklingen av landsbygden, så kallat "LIS-område".

Vid ett beslut om att ge dispens, eller att upphäva strandskyddet, ska alltid en fri passage lämnas mellan tomtplatsen och stranden. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion (7 kap. 18 f § miljöbalken). Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet ska därmed inte omfatta den fria passagen. Att fri passage lämnas är inte ett skäl att ge dispens.

Vid en strandskyddsdispens ska en tomtplatsbestämning göras för att bestämma gränsen mellan det område där markägaren kan hävda privat zon och det område som allmänheten har möjlighet att använda (fri passage). Utanför tomtplatsen eller hemfridszonen gäller (vanligtvis) allemansrätten. En tomtplats är inte samma sak som en fastighet och den behöver inte sammanfalla med fastighetsgränser. Tomtplatsavgränsningen bestäms i det enskilda fallet och utifrån rådande omständigheter. Enligt miljöbalkspropositionen bör till exempel en fritidshustomt normalt inte omfatta mer än 2000 m².

Länsstyrelsen i Västerbotten har (med stöd av miljöbalken 7:17) föreskrivit att strandskyddsdispens inte behövs för sådana byggnader, anläggningar eller anordningar som utgör komplement till befintlig huvudbyggnad om de vidtas:

1. inom 15 meter från huvudbyggnad men inte närmare strandlinjen än 25 meter och
2. inom en tomtplats som har angetts i ett beslut om dispens

Om det i det enskilda fallet saknas dispensbeslut som anger tomtplats räcker det dock att förutsättningarna enligt punkt 1 är uppfyllda.

Strandskydd i Umeåregionen

Under våren 2013 antogs ett tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Det tematiska tillägget är resultatet av ett samarbete mellan Umeåregionens kommuner: Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Umeå, Vindeln och Vännäs.

Syftet med det tematiska tillägget grundas i den ändrade lagstiftning för strandskyddsområden som trädde i kraft 2009. Lagändringen innebar ett ökat lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet för att bättre ta hänsyn till de olika förutsättningar och behov av utveckling som råder i olika delar av landet.

I det tematiska tillägget har ett antal motiv till utpekande av LIS-områden redovisats:

Villkor för urval av område:

- Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.
- Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt.
- Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden.

Lämplighet bedöms även mot:

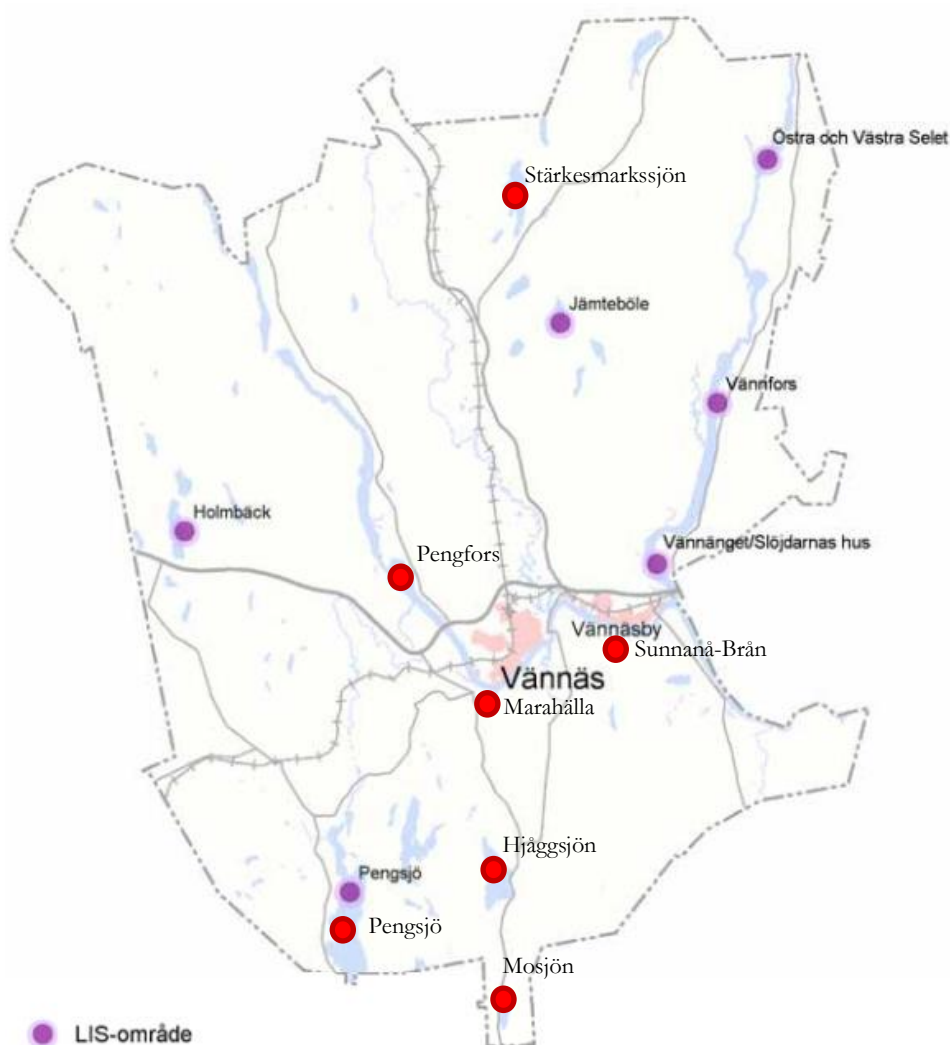
- Tillgänglighet till vägar och kollektivtrafik
- Service i området
- Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse
- Områdets lämplighet för bostäder eller turism

Varje utpekat LIS-område är översiktligt bedömt mot:

- Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området.
- Kända naturvärden, exempelvis ”Grunda vegetationsklädda havsvikar”.
- Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.
- Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken).
- Kända kulturvärden och fornminnesregister.
- Tillämpliga miljömål, exempelvis ”Ingen övergödning” och ”Levande sjöar och vattendrag”.
- Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken, främst kvalitén på vatten.

Samtliga utpekade områden anses vara till gagn för landsbygdsutvecklingen enligt villkoren för urval av LIS-områden. En etablering är inte bara viktigt för enskilda människor utan också för inlandets långsiktiga utveckling. Befintlig samhällsservice ges ökat underlag och framtida bosättare med idéer om inkomstmöjligheter ges möjlighet att utvecklas. Detta ”stillsamma och enkla” byggande är ofta knutet till enskilda jordbruksfastigheter vilka i sin tur ligger nära älv eller sjö.

I enlighet med propositionen 2008/09:119, *Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden*, är det möjligt att använda det så kallade LIS-skälet för enstaka en- eller tvåbostadshus förutsatt att de uppförs i anslutning till befintligt bostadshus (inom ett LIS-område). Utan en sådan särskild bestämmelse skulle det finnas en risk att ny bebyggelse utvecklas på ett ostrukturerat sätt med stora avstånd och på så sätt skulle det långsiktigt inte finnas kvar några stora orörda strandområden.

Karta över befintliga LIS-områden (lila) och nu föreslagna LIS-områden (röd)

OMRÅDESBESKRIVNINGAR

Urvalskriterier Vännäs kommun

Enligt kommunens riktlinjer är grundprincip för dispens inom LIS-områden om en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Vännäs är en liten kommun där varje nytillkommet hushåll uppfyller kravet på bidrag till utvecklingen av landsbygden. Kommunen genomkorsas av två stora älvar som rinner ihop i Vännäsby, Vindelälven och Umeälven. Förutom grundprincipen har kommunen valt att inrikta sig på områden som är lämpliga för förtätning av bostäder eller verksamheter.

Enligt beslut från kommunstyrelsen 2015-08-24 § 97 (POM 2013/177 217) kan nya LIS-områden beslutas vid arbetet med revidering av översiktsplanen om det finns ett allmänt intresse av nya områden. En förutsättning för nya LIS-områden är att erforderliga underlag tas fram innan beslut. Samråd ska då ske med Landsbygdsråd, byaföreningar eller liknande. Beslut om områdenas lämplighet tas parallellt med översiktsplanen och hanteras som ett tillägg till tematiska tillägget (TÖP) i särskild prövning.

Förslag nya områden

Varje område har bedömts utifrån de villkor och motiv som kommunen tagit fram i TÖP för LIS-områden. Samtliga föreslagna områden ligger inom sedan tidigare bebyggda områden.

För att tydliggöra bedömningskriterierna och bedömningen har en tabell skapats för varje område. En checklista som underlag för kommande strandskyddsdispenser har också upprättats för respektive område (redovisas i bilagor).

Aktuella områden bedöms alla uppfylla kriterierna för att kunna utpekade som nya LIS-områden. Efterfrågan på bostadstomter i längs med strandlinjen inom de föreslagna LIS-områdena finns då pendlingsavstånden till de större byarna/tätorterna och städerna är relativt korta. Exploatering inom de utpekade områdena bedöms kunna bidra till underlag för service och sysselsättning på landsbygden. Detta då de på ett tillfredställande sätt ligger på ett nära avstånd till mindre samt större serviceorter med kommersiell- och offentlig service (framför allt Tväråbäck, Vännäsby, Vännäs och Gräsmyr). Gräsmyr ligger inom Nordmalings kommun och utpekade LIS-områden kring Pengsjö, Mosjön samt Hjäggsjö gynnar därmed även närliggande kommun.

Översiktskarta aktuella områden

Påverkan på naturmiljö

Enetjärn Natur har anlitas av Vännäs kommun för att utföra naturvärdesinventering (23 augusti och 11–12 oktober 2017) inom 4 av de 7 föreslagna nya LIS-områdena. Tre (Pengfors, Mosjön och Pengsjön) av de föreslagna områdena har inte inventerats då stora delar av dessa områden redan är ianspråktagna.

Syftet med naturvärdesinventeringen var att identifiera, avgränsa och kartlägga strukturer och livsmiljöer som är värdefulla ur naturvårdssynpunkt, men också naturvårdsarter. I uppdraget ingick även att identifiera och kartlägga objekt som omfattas av det generella biotopskyddet. Bedömningarna grundar sig på slutsatser från fältbesök och annan tillgänglig kunskap om området. Kunskap om området har inhämtats från Skogsdataportalen, Våtmarksinventeringen, länsstyrelsen i Västerbotten samt Artportalen.

Identifierade naturvärdesobjekt med klass 2 och klass 3 utgör alla värdefulla och känsliga miljöer som har en viktig ekologisk funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Exploatering inom LIS-områdena som berör dessa objekt bör undvikas helt.

Vid exploatering av större områden som kräver detaljplan måste inventering/platsbesök genomföras. Detta för att säkerställa att naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv inte påverkas ytterligare.

Berörda riksintresseområden och naturvärden bedöms inte skadas på ett påtagligt sätt. Detta då områdena redan är bebyggda och då hänsyn till motstridiga intressen tagits vid utformning av föreslagna områden. Biologisk mångfald bedöms heller inte påverkas ytterligare på grund av åtgärderna.

Till samtliga områden finns möjlighet att bygga ut och ansluta till befintligt vägnät.

I direkt anslutning till och inom samtliga områden finns fria passager mellan strand och fastigheter. Fri passage kommer även som tidigare vara möjligt mellan stranden och befintliga och nya hemfridszoner/tomtplatser.

Ras/skred och översvämning

Längst Umeälven förbi Vännäs och Vännäsby (Område 2 - Brån-Sunnanå) samt vid Pengfors (Område 6 - Pengfors) finns ett flertal områden i nära anslutning till befintlig bebyggelse där mindre ras och skred förekommer. Dessa ras och skred är till stor del orsakade av vattenståndets stora fluktuationer på grund av vattenreglering (Umeälven).

Statens Räddningsverk, numera MSB, har låtit Scandiaconsult Bygg & Mark AB utföra en översiktlig ras och skred-riskkartering inom kommunen. Syftet med inventeringen var att översiktligt kartlägga risker för ras och skred inom bebyggda områden.

Den rikliga förekomsten av finkornigt, siltigt sediment utmed Umeälven är riskabel ur stabilitetssynpunkt och mycket känslig för erosion och har därmed hög eroderbarhet. För att utreda stabilitetsförhållandena samt erhålla förslag på lämpliga stabilitetshöjande åtgärder har kompletterande geotekniska undersökningar utförts inom ett flertal områden utefter Umeälven i Vännäs och Vännäsby. Behov av liknande utredningar finns även vid Pengfors. Då kommunen är medveten om riskerna kring ras/skred i området kring Pengfors krävs geoteknisk utredning innan eventuella byggnationer kan godkännas.

Några av de föreslagna områdena är hotade av översvämningar. Detta gäller främst område 2 (Sunnanå-Brån) och område 3 (Marahällan), båda längs Umeälven.

Marken inom de utpekade LIS-områdena bedöms översiktligt vara byggbar. En särskild bedömning måste dock göras i varje enskilt ärende för att säkerställa att marken är lämplig för planerade åtgärder. De geotekniska säkerhetsfrågorna ska studeras med avseende jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena. Räddningstjänstens insatstider, framkomlighet till angreppsvägar, brandposter och släckvatten ska beaktas i samband med utveckling av respektive område.

Övriga utredningar

Att peka ut LIS-områden innebär inte att byggnationer fritt medges. Innan dispens kan ges krävs mer detaljerade utredningar/bedömningar. Vilka utredningar och åtgärder som kan komma att krävas inom de olika områdena kommer kommunen att bedöma utifrån rådande förhållanden och när/om aktuellt. Aktuella frågor som rör exempelvis kulturmiljö, ras/skred och översvämning kan regleras i kommande detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Jordbruksmark

Miljöbalkens 3 kap. 4 § anger att Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Bevarandevärd jordbruksmark karakteriseras enligt Vännäs kommun av ett sammanhängande större brukningsbart markområde. Bedömning sker i varje enskilt fall.

Avlopp och skyddsnivå

För avlopp finns inte något detaljerat regelverk, istället finns det allmänna råd som ger riktlinjer för hur de mer generella reglerna i miljölagstiftningen bör tolkas. Det finns grundkrav och sedan finns det två nivåer (normal respektive hög) för hälsoskydd och miljöskydd.

Hälsoskydd

Normal skyddsnivå för hälsoskydd handlar framförallt om att undvika risk för smitta eller annan olägenhet samt att hanteringen av restprodukter ska ske på ett hygieniskt acceptabelt sätt. Vad gäller hög skyddsnivå är tillägget enligt Hav och Vattenmyndighetens (HaV) allmänna råd att lägga till krav på ytterligare skyddsåtgärder som till exempel förbjuda vissa utsläpp eller att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig.

Miljöskydd

Vid normal skyddsnivå för miljöskydd ställs krav på vattensnål teknik, fosfatfria tvättmedel, att anläggningen möjliggör återvinning av näringsämnen och att åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller olägenhet för djur. Vad gäller reningsgraden ställs krav på 90% reduktion av organiska ämnen samt minst 70% reduktion av fosfor. För hög skyddsnivå ställs ytterligare reningskrav då anläggningen bör förväntas uppnå 90% reduktion av fosfor samt minst 50% reduktion av kväve. Hög skyddsnivå bör enligt allmänna råd gälla om det till exempel yt- eller grundvattentäkter finns inom anordningens påverkansområde eller anordningen kan befaras bidra till olägenheter eller utsläpp sker direkt utan fördröjning.

Stöd för bedömning

GIS-stöd för små avlopp samt GIS-stöd för tillsyn och planering är verktyg som länsstyrelserna har tagit fram. Syftet är att skapa förutsättningar för en skäligen, rättssäker och en nationell likriktad bedömning av skyddsnivå enligt 2 kap 3 § miljöbalken vid prövning av små avlopp.

Samtliga sjöar och vattendrag som är aktuella för LIS är, som visas i tabellen nedan, generellt gröna vad gäller fosfor och kväve. Detta innebär att ett avlopp inte eller har väldigt liten risk att påverka vattnet inom delavrinningsområdet (DARO) eller specifikt vatten. Påverkan ur hälsoskyddssynpunkt utgår från beräkningar av potentiella transportvägar av virus och mikrobiella föreningar i grund- respektive ytvatten till möjliga exponeringspunkter.

Område	Hälsoskydd	Fosfor	Kväve
Stärkesmark	Liten risk	Väldigt liten risk	Ingen påverkan
Sunnanå	Väldigt liten risk	Ingen påverkan	Ingen påverkan
Marahällan	Ingen påverkan	Ingen påverkan	Ingen påverkan
Hjåggsjö	Liten risk till risk	Väldigt liten risk	Ingen påverkan
Mosjön	Stor risk till liten risk	Väldigt liten till liten risk	Ingen påverkan
Pengfors	Liten risk till väldigt liten risk	Ingen påverkan	Ingen påverkan
Pengsjö	Liten risk till väldigt liten risk	Väldigt liten risk	Ingen påverkan

Figuren visar resultat från riskvärdering för bedömning av skyddsnivå, utifrån miljö kvalitetsnormer samt en retentionsfaktor (Källa: Vännäs kommun)

Hjåggsjön har ett område på östra sidan där LIS-områden föreslås som kan behöva genomföra åtgärder för hög skyddsnivå vad gäller hälsoskydd. De delar i Mosjön som är röda är lokaliserade till de södra delarna av sjön. Området gränsar till ett vattenskyddsområde vilket bedöms vara bidragande. Vid nyanläggning av avlopp i dessa röda områden kan det bli aktuellt med åtgärder som minskar risk ur hälsoskyddsperspektiv.

OMRÅDE 1 - STÄRKESMARKSSJÖN

Allmänna beskrivningar av förutsättningar

Området, som är uppdelat på tre delområden, ligger cirka 15 km norr om Vännäs tätort. Sjön är belägen mellan byarna Västra Stärkesmark och Östra Stärkesmark. I Tväråbäck (cirka 4 km sydväst om Stärkesmark) finns kommersiell och offentlig service som exempelvis förskola, idrotts- och samlingslokaler.

Inom de föreslagna LIS-områdena kring Stärkesmarkssjön förekommer permanentbostäder och fritidshus. Väg finns inte framdragen till alla områden men det är möjligt att bygga ut vägnätet. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns inte.

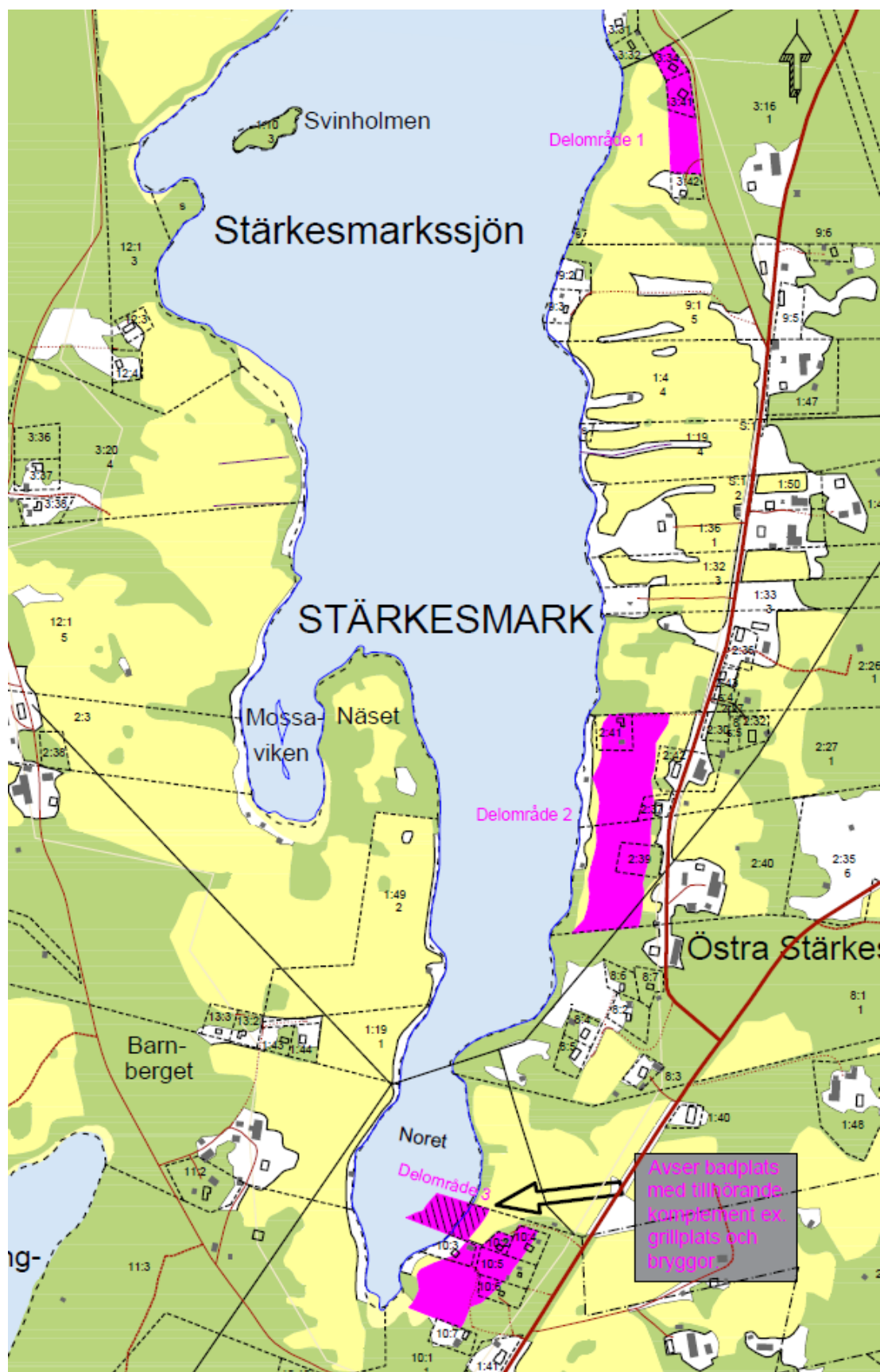
Avgränsning

LIS-området omfattar ett område 25 meter från stranden och 75 meter upp mot land med undantag för badplats i södra delen av sjön samt delområde 1.

Delområde 1 börjar cirka 75 meter från stranden, i höjd med befintliga tomter längst vägen. Området avgränsas vid Stärkesmark 3:34 norra fastighetsgräns och avslutas mot Stärkesmark 3:42 fastighetsgräns.

Område 2 tar vid i den södra fastighetsgränsen mot Stärkesmark 2:26. Området avslutas sedan vid södra fastighetsgränsen till Stärkesmark 2:40.

Delområde 3 ligger vid sjöns sydöstra strand och avgränsas i norr av fastighetsgränsen till Stärkesmark 10:1, avgränsningen i söder går parallellt med fastighetsgränsen till Stärkesmark 10:7. Det skrafferade området (badplats) i områdets norra del går 50 meter ut i vattnet och 25 meter upp mot land. Området avser att skapa utvecklingsmöjlighet för befintlig badplats, komplement som exempelvis bryggor och grillplats avses. Bostäder får således inte uppföras inom skrafferat område.

Översiktskarta område 1, föreslaget LIS-område markeras med rosa

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

Områdena karaktäriseras av ett mosaikartat landskap med omväxlande öppen mark, skog och tomtmark, vilket ger en stor variation. Inom inventeringsområdet förekommer även barrdominerade skogar, lövskog och lövdominerad sumpskog. Generellt är skogsmarken tydligt påverkad av mänskligt brukande och kalavverkade områden förekommer. Bryn- och buskmiljöer förekommer tämligen frekvent inom samtliga delområden.

TV: Jordbruksmarken inom inventeringsområdet består främst av vallodling, spridda lador förekommer. TH: Naturmiljöerna som omgärdar Stärkesmarksjön består av en mosaik med lövskogar, jordbruksmark och lövrika bäckmiljöer (Källa: Naturinventering, Enefjärn Natur AB 2017-11-06).

Inom områdena har sex objekt identifierats som omfattas av det generella biotopskyddet. Det rör sig om fyra öppna diken och fyra åkerholmar.

Objekt kring Stärkesmarksjön som omfattas av det generella biotopskyddet (Källa: Naturinventering, Enefjärn Natur AB 2017-11-06).

I samband med naturinventeringen pekades jordbrukslandskapet kring Stärkesmark ut som ett landskapsobjekt med motiveringen att ingående naturvärdesobjekt har goda förutsättningar för att hysa revir av rödlistade fågelarter ex. storspov, sånglärka och buskskvätta (alla NT-Nära botad). Under perioden 2000-2018 har det enligt artportalen observerats ett antal fågelarter i området ex. storspov och bivråk (båda NT). Inga av de särskilt utpekade fågelarterna noterades vid fältbesöket däremot påträffades granricka (NT) och skinnlav.

TV: Landskapsobjektet kring Stärkesmarksjön som avgränsades i samband med naturinventeringen. TH: Naturvärdsintressanta arter som påträffades vid inventering (Källa: Naturinventering, Enefjäll Natur AB 2017-11-06).

I samband med inventeringen identifierades tre objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Inga objekt har bedömts hysa ett mycket högt naturvärde (klass 1). Identifierade naturvärdesobjekt med klass 2 och klass 3 utgör alla värdefulla och känsliga miljöer som har en viktig ekologisk funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Exploatering inom LIS-områdena som berör dessa objekt bör undvikas helt. Bedömningen är att exploatering i dessa miljöer skulle få en negativ effekt för den biologiska mångfalden då naturmiljöerna hyser, samt har potential att kunna hysa flera, naturvärdsintressanta arter.

M-Lövrík granskog

Motivering: Biotopkvaliteter som död ved, äldre lövträd och fuktig miljö som bidrar till variation i landskapet ger ett visst biotopvärde trots att objektet är tämligen litet och påverkat av äldre skogsbruk. Förekomst av naturvärdsarterna skinnlav och granticka ger ett visst artvärde.

N-Strandmad

Motivering: Biotopvärdet bedöms som visst då buskage och sanka stränder ger goda förutsättningar för häckningsplatser för sjö- och våtmarksfåglar. Artvärdet bedöms preliminärt som åtminstone visst, då det bedöms sannolikt att det förekommer sävsparv i området under häckningstid.

O-Lövsskog kring bäck

Motivering: Mängden död ved, förekomsten av äldre lövträd och bärande träd ger objektet ett påtagligt biotopvärde. Artvärdet bedöms preliminärt som obetydligt, men det finns goda förutsättningar för rödlistade fågelarter som rosenfink eller buskskvätta att finnas under häckningstid, vilket skulle ge ett visst artvärde. Den samlade bedömningen blir i så fall trots det påtagligt naturvärde (klass 3).

Identifierade naturvärdesobjekt vid Stärkesmarkssjön (Källa: Naturinventering, Enefjärn Natur AB 2017-11-06).

Hänsyn till naturvärdena har tagits genom att LIS-område inte föreslagits inom utpekade naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden. Genom att avgränsa LIS-området på detta sätt bedöms områdena med höga naturvärden inte påverkas på ett betydande sätt.

Områdena, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet men höga landskapsbilda- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är i dagsläget inte möjligt mellan alla befintliga bostadsfastigheter och stranden. Inga nya bostadsfastigheter får dock placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden.

Kulturmiljö

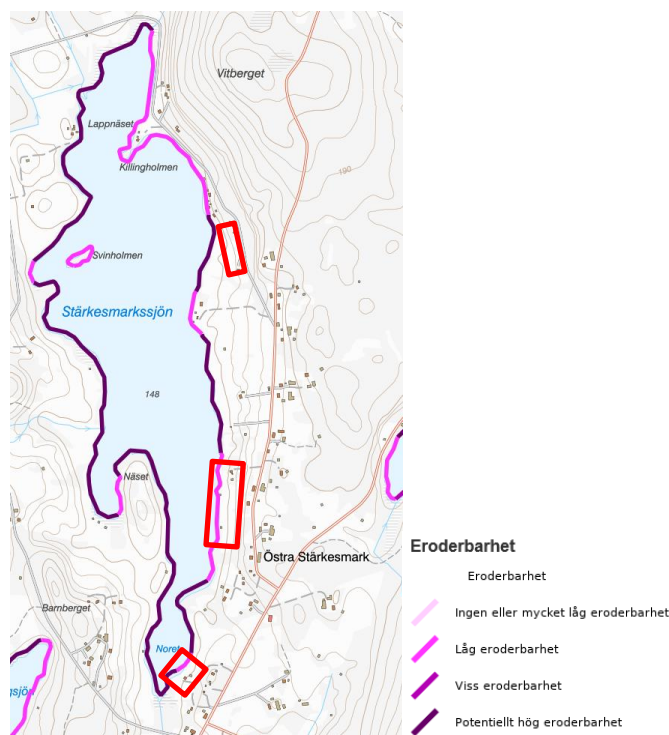
Hela Stärkesmark är en gammal jordbruksbygd med bebyggelse lokaliserad runt Stärkesmarkssjön. På senare tid har en hel del fritidshus vuxit upp kring sjön. Ett område på östra sidan om sjön pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram (*Våra kulturmiljöer*, 1994-04-25). Miljön innefattar bebyggelsen i Östra Stärkesmark samt inägorna ned mot sjön. Föreslaget LIS-område (delområde 2) ligger inom utpekat område för kulturmiljö enligt kommunens kulturmiljöprogram. Vid utveckling inom utpekat LIS-område krävs en detaljerad bedömning för att anpassa kommande byggnader.

Risk för olyckor, översvämning och erosion

Risken för översvämning inom aktuellt område bedöms vara liten eftersom marken generellt sluttar svagt mot strandzonen. Det går dock inte att utesluta framtida höjningar av vattennivån.

Det finns inga översvämningsskarteringar gjorda för Stärkesmarkssjön.

Inom föreslagna LIS-områden kring Stärkesmarkssjön finns områden med potentiellt hög eroderbarhet och områden med låg eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges ska det därför säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Områdena berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Hela området kring sjön pekas ut som viktigt område för *jordbruksmark att bevara på lång sikt* i kommunens översiktsplan.

Delområde 1 avgränsas i höjd med befintlig bebyggelse för att minimera intrånget på jordbruksmarken.

Jordbruksmarken inom delområde 2 och delområde 3 bedöms inte vara sammanhängande då det finns befintlig bebyggelse inom dessa områden. Den brukningsbara marken klassas således inte som bevarandevärd.

Sammanfattningsvis har kommunen valt att peka ut områdena kring Stärkesmarksjön då det finns ett stort allmänt intresse att bygga vid sjön.

Bedömning och rekommendationer

Föreslagna områden bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Området är redan delvis bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Tväråbäck och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningssystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät. Kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Tväråbäck (4 km) finns offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom närområdet finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		
Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Vännäs kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan 2017–2030) pekar inte ut</i>

		<p>markanvändning för byarna kring tätorten.</p> <p>Stärkesmark beskrivs däremot som en gammal jordbruksbygd med nya fritidsbus kring sjön.</p> <p>LIS kring Stärkesmarksjön är i linje med kommunens intentioner.</p>
Kända naturvärden	X	<p>Inga tidigare kända naturvärden förekommer inom området.</p> <p>I samband med naturinventeringen identifierades tre objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).</p>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	Berörs inte.
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.
Kända kulturvärden och fornminnesregister	X	Bebyggelsen kring Östra Stärkesmark samt inängorna ned mot sjön pekas ut som lokalt intressant med hänseende på kulturmiljövård, se rubriken kulturmiljö
Tillämpliga miljömål	X	Se bifogad checklista för område 1 (bilaga 1).
Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	Se bifogad checklista för område 1 (bilaga 1).

Vid exploatering av ett område ska detaljplanläggning ske, i enlighet med plan- och bygglagen, 4 kap. 2 §. Avlopp måste bland annat lösas med normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkännes av kommunen) för att minska risken för försämring av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage. Detta säkerställs i lämplig omfattning i kommande dispenser, detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort samt Vännäs tätort. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

Utförda utredningar och underlag

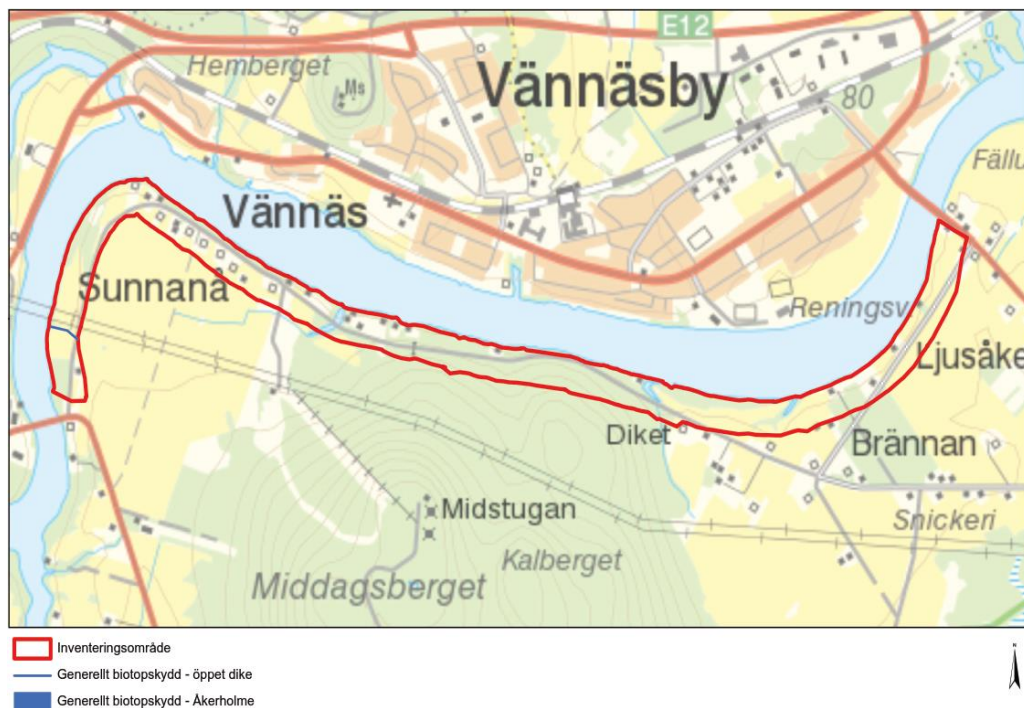
Natur och friluftsliv

Området karaktäriseras av omväxlande öppen mark, skog och tomtmark, vilket ger en stor variation. Utmed Umeälvens södra strand förekommer flera lövrika miljöer med grövre träd av asp och björk samt allmänt till riklig förekomst av död ved i olika former. Där bebyggelsen finns i nära anslutning till stranden hålls ofta strandzonen helt eller delvis öppen för att skapa sikt.

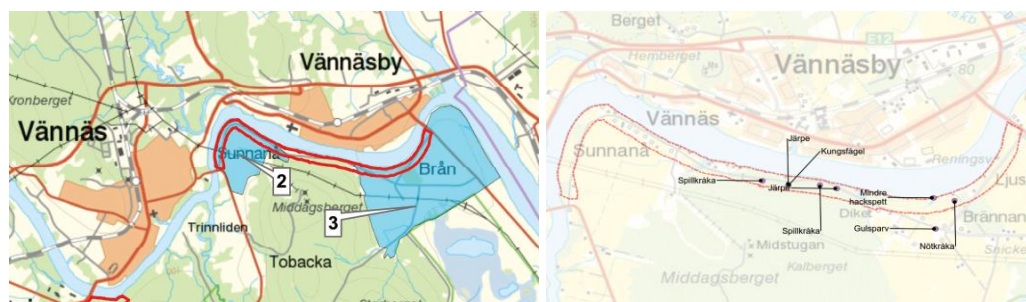
TV: Lövsöksbestånd invid Umeälven. TH: Lövrik skog i Middagsbergets nedre slutning (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

Inom området har ett objekt (öppet dike) identifierats som omfattas av det generella biotopskyddet.

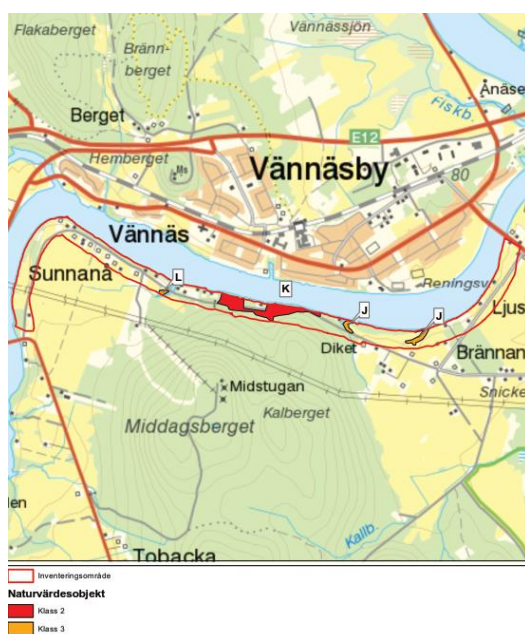
Objekt kring Sunnanå-Brån som omfattas av det generella biotopskyddet (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

I samband med naturinventeringen avgränsades den sammanhängande jordbruksmarken vid Sunnanå och Brån som landskapsobjekt. Med motiveringen att ingående naturvärdesobjekt har goda förutsättningar för att hysa revir av rödlistade fågelarter ex. storspov, sånglärka och buskskvätta. Under perioden 2000-2018 har det enligt artportalen observerats ett antal rödlistade fågelarter i området ex. kungsfågel (*VU-sårbar*), storspov (*NT-nära hotad*) och nötkråka (*NT*). Vid inventeringen noterades bland annat flera exemplar järpe, kungsfågel (*VU*), spillkråka (*NT*) samt nötkråka (*NT*).

TV: Landskapsobjektet kring Sunnanå-Brån som avgränsades i samband med naturinventeringen.. TH: Naturvärdsintressanta arter som påträffades vid inventering (Källa: Naturinventering, Enefjärn Natur AB 2017-11-06).

I samband med inventeringen identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och tre objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Inga objekt har bedömts hysa ett mycket högt naturvärde (klass 1). Identifierade naturvärdesobjekt med klass 2 och klass 3 utgör alla värdefulla och känsliga miljöer som har en viktig ekologisk funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Exploatering inom LIS-områdena som berör dessa objekt bör undvikas helt. Bedömningen är att exploatering i dessa miljöer kommer att få en negativ effekt för den biologiska mångfalden då naturmiljöerna hyser, samt har potential att kunna hysa flera, naturvärdsintressanta arter.

Identifierade naturvärdesobjekt vid Sunnanå-Brån (Källa: Naturinventering, Enefjärn Natur AB 2017-11-06).

J- Lövsogsrester längs bäckutlopp

Motivering: Biotopkvaliteter som stort inslag av lövträd, förekomst av död lövved samt närhet till vatten och fuktighet gör att objekten bidrar till variation i landskapet. I kombination med värdet i vattenmiljön ger det ett påtagligt biotopvärde. Artvärdet bedöms som obetydligt.

K-Lövsog

Motivering: Den rika förekomsten av lövträd i varierad ålder och av flera arter samt förekomsten av död ved, fuktiga lövsogsmiljöer och skog med låg sentida påverkan ger ett påtagligt biotopvärde. Objektet har också ett visst sammanhang med andra lövsogsmiljöer längre nedströms älvdalen. Artvärdet är påtagligt med förekomst av naturvärdsarterna spillkråka, järpe, kungsfågel och nötkråka.

L-Mindre lövsogsbestånd

Biotopkvaliteter som trädslagsblandning, förekomst av blommande och bärande träd och död ved ger objektet ett påtagligt biotopvärde. Det stärks ytterligare av att bäcken ger en mer fuktig och stabil miljö för eventuella vedsvampar eller insekter knutna till död lövved. Artvärdet bedöms som obetydligt. Mindre hackspett är dock noterat i närheten under häckningstid.

Hänsyn till naturvärdena har tagits genom att LIS-områden inte föreslagits inom utpekade naturvärdesobjekt och biotopskyddsområden. Genom att avgränsa LIS-området på detta sätt bedöms områdena med höga naturvärden inte påverkas på ett betydande sätt.

Området, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet men höga landskapsbilds- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är idag begränsad då många befintliga bostadsfastigheter går mot strandlinjen. Inga nya bostadsfastigheter får dock placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden för att bibehålla den fria passagen som finns i området.

Kulturmiljö

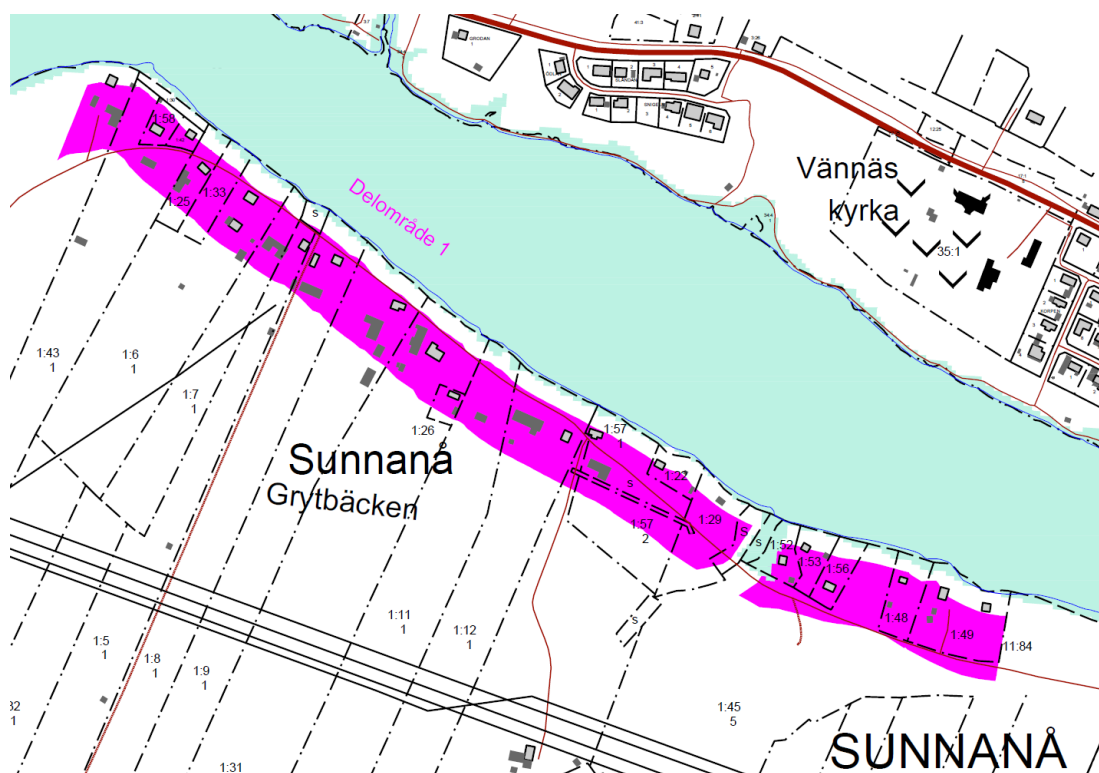
Sunnanå är utpekad i Vännäs kommuns kulturmiljöprogram (*Våra kulturmiljöer, 1994-04-25*). Byn är en långsträckt radby med en enhetlig bebyggelse från 1800-talets slut samt 1900-talets första decennier. Miljön omfattar Sunnanå by med dess bebyggelse och odlingslandskap. Den västra delen av delområde 1 ligger inom området för kulturhistorisk värdefull bebyggelse enligt kommunens kulturmiljöprogram.

En liten del av delområde 3, närmast bron, ligger inom Brån-Strandområdet. Den avgränsade kulturmiljön i Brån innefattar bebyggelsen och landskapet på ömse sidor av vägen, från Brån 3:7 i söder till 4:7 i norr. Gårdarna representerar ofta traditionell jordbruksbebyggelse från 1800-talets slut och 1900-talets början. Kännetecknande för miljön är bebyggelsens radbykaraktär, där landsvägen med dess unika björkallé är särskilt utmärkande. Det öppna odlingslandskapet som omger byn är mycket betydelsefullt, eftersom det förmedlar kunskap om ett månghundraårigt resursutnyttjande på den plats i kommunen som förmodligen först togs i anspråk för jordbruk.

Vid utveckling inom utpekad LIS-område krävs en detaljerad bedömning för att anpassa kommande byggnader.

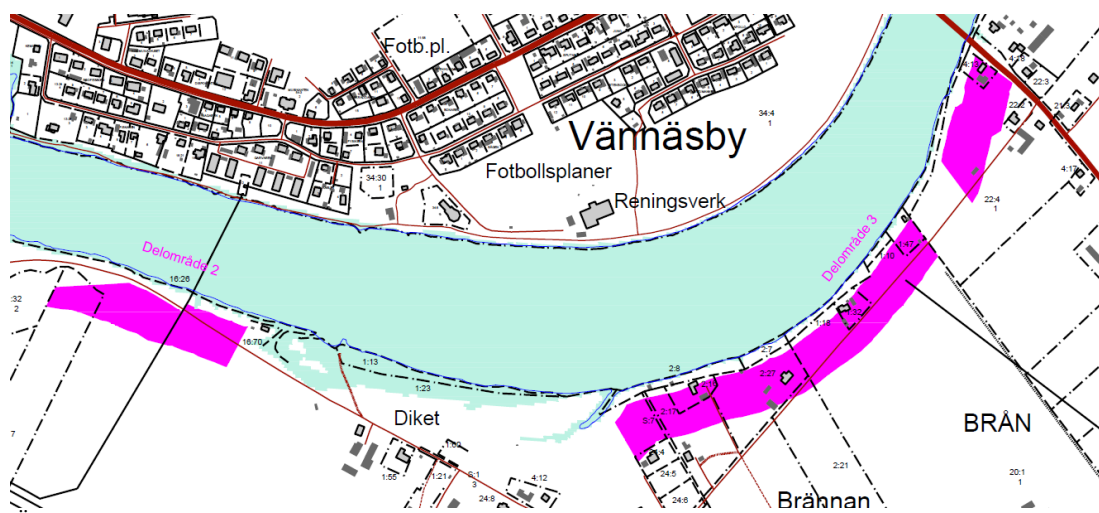
Risk för olyckor, översvämning och erosion

Enligt den översvämningskartering som svenska kraftnät tillsammans med kraftbolagen tagit för Umeälven (höjdmodellen GSD-Höjddata grid 2+) finns det vid 100-årsflöde risk för översvämning, cirka 10 meter, inom hela delområde 1. Delar av fastigheten Sunnanå 1:52 (redan etablerad tomtplats) kan komma översvämmas när vattnet i Grytbäcken (ligger i östra delen av området) stiger. De största delarna av delområde 1 är sedan tidigare bebyggt och de flesta huvudbyggnader ligger på ett betryggande avstånd från stranden.

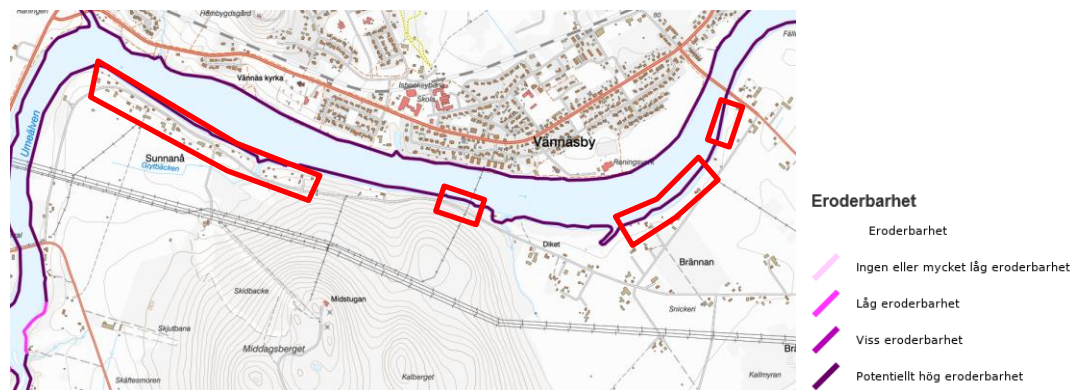
Översvämningskarta delområde 1, vattenstånd vid 100-årsflöde illustreras med turkost, strandlinjen markeras med blått och föreslagna LIS-områden visas med rosa.

Inom delområde 2 finns risk att strandområden översvämmas med cirka 5–25 meter vid ett 100-årsflöde. Detsamma gäller delområde 3, områdena närmast strandlinjen (1–14 meter) ligger inom översvämningsområde.

Översvämningskarta delområde 2 och 3, vattenstånd vid 100-årsflöde illustreras med turkost, strandlinjen markeras med blått och föreslagna LIS-områden visas med rosa.

Inom föreslagna LIS-områden vid Sunnanå och Brån finns områden med potentiellt hög eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges (gäller alla delområden) ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Området berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Stora delar av jordbruksmarken vid Sunnanå och Brån pekas ut som viktigt område för *jordbruksmark att bevara på lång sikt* i kommunens översiktsplan.

Inom delområde 1 är alla fastigheter förutom en bebyggda. Ny bebyggelse kommer således endast att utgöras av mindre förtätning. Jordbruksmarken inom området är inte sammanhängande och klassas därför inte som bevarandevärd.

Jordbruksmarken inom delområde 3 klassas inte heller som bevarandevärd då den inte är sammanhängande. Åkrarna delas upp av byggnader och vägar. För att ändå säkerställa jordbruksmarkens tillgång till vatten skapas ett släpp om 100 meter inom delområdet. Marken bedöms inte vara bevarandevärd men åtkomsten är en viktig funktion för exempelvis bevattning av åkermark.

Sammanfattningsvis har kommunen valt att peka ut områdena kring Sunnanå-Brån då det finns ett stort allmänt intresse att bygga vid älven.

Bedömning och rekommendationer

Föreslaget område bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Området är delvis redan bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs/ Vännäsby och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningssystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät. Kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningar för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Vännäs och Vännäsby finns kommersiell- och offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom området finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		
Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Aktuella områden pekas ut som utvecklingsområden för bostäder i kommunens översiktsplan. LIS i Sunnanå/Brån är i linje med kommunens intentioner.</i>
Kända naturvärden	X	<i>Inga tidigare kända naturvärden förekommer inom området. I samband med naturvärdesinventeringen identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och</i>

		<i>tre objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	X	<i>Sunnanå är utpekad i kommunens kulturmiljöprogram, se rubriken kulturmiljö</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 2 (bilaga 2)</i>
Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 2 (bilaga 2)</i>

Vid exploatering av ett område ska detaljplanläggning ske i enlighet med plan- och bygglagen, 4 kap. 2 §. Avlopp måste bland annat lösas med normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkännes av kommunen) för att minska risken för försämring av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage. Fri passage ska även finnas mellan nya bostadsfastigheter/tomtplatser och stranden. Detta säkerställs i lämplig omfattning i kommande dispenser, detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

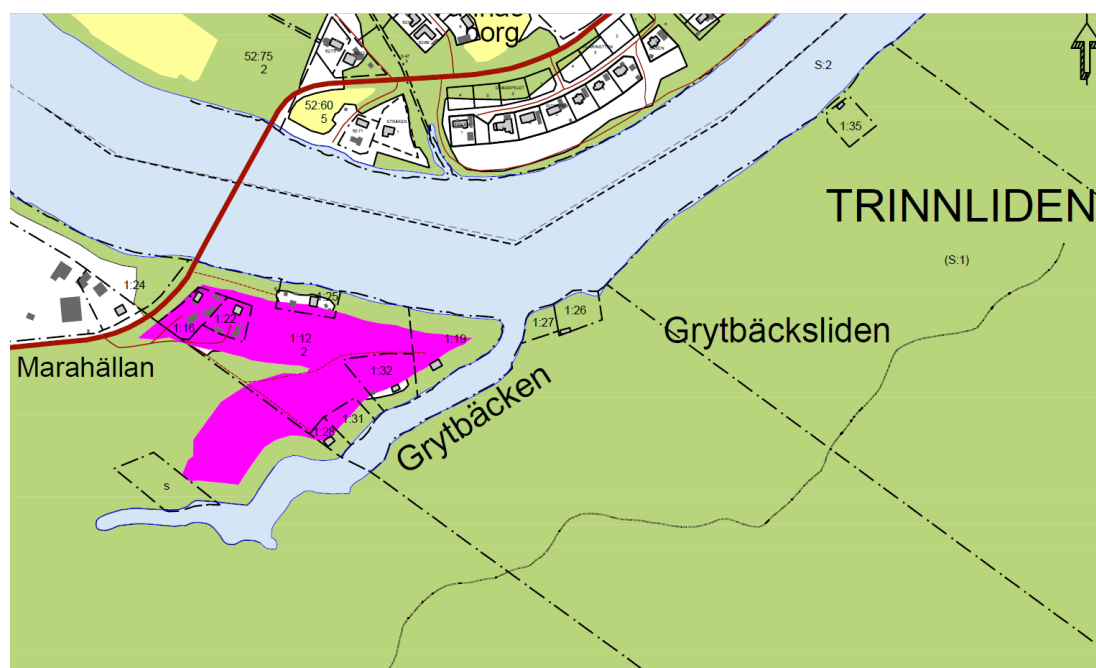
OMRÅDE 3 – MARAHÄLLAN

Allmänna beskrivningar av förutsättningar

Området ligger längst med Umeälvens södra strand i Vännäs, på östra sidan om Marahällabron. I Vännäs (2 km) och Vännäsby (6 km) finns kommersiell och offentlig service som exempelvis butiker, restauranger, skolor, äldreomsorg med mera. Inom området finns befintlig bebyggelse och tillfartsväg på västra sidan om Grytbäcken. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns inte.

Avgränsning

LIS-området avgränsas 25 meter från stranden och 75 meter upp mot land, vid både Umeälven och Grytbäcken. I väster börjar området vid fastighetsgränsen till Trinnliden 1:16. Området går sedan runt Grytbäcken avslutas vid den norra fastighetsgränsen till Samfällid S (outredd samfällighet).

Översiktskarta område 3, föreslaget LIS-område markeras med rosa.

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

Utmed Umeälvens södra strand förekommer flera lövrika miljöer med grövre träd av asp och björk samt allmänt till riklig förekomst av död ved i olika former. Där bebyggelsen finns i nära anslutning till stranden hålls ofta strandzonen helt eller delvis öppen för att skapa sikt. Grytbäcken omges bitvis av starrdominerad vegetation och det finns gott om större block ute i vattnet. Bäckmiljön hyser den rödlistade och fridlysta arten ävjepilört (*NT-Nära hotad*). De flesta plantorna förekommer i Grytbäckens nedre lopp och mynning. Vid fältbesök påträffades även utter (*NT*) och granticka (*NT*). Under perioden 2000-2018 har det enligt artportalen observerats ävjepilört i området.

TV: Ävjepilört TH: Grytbäcken med omgivande strandzon (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

I samband med inventeringen identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och ett objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Inga objekt har bedömts hysa ett mycket högt naturvärde (klass 1). Identifierade naturvärdesobjekt med klass 2 och klass 3 utgör alla värdefulla och känsliga miljöer som har en viktig ekologisk funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Exploatering inom LIS-områdena som berör dessa objekt bör undvikas helt. Bedömningen är att exploatering i dessa miljöer kommer att få en negativ effekt för den biologiska mångfalden då naturmiljöerna hysar, samt har potential att kunna hysa flera, naturvårdsintressanta arter.

H-Grytbäcken

Motivering: Att området utgörs av Natura 2000-naturtyp ger ett påtagligt biotopvärde. Det förstärks av biotopkvaliteter som naturligt vattenflöde, förekomst av block och variation i bottensubstrat. Objektet är dock litet. Ett påtagligt artvärde finns med stora förekomster av en rödlistad art och en större artrikedom än vad liknande miljöer i omgivningen förväntas ha.

I-Lövsöksdrag utmed mindre bäck

Motivering: Biotopvärdet är påtagligt då här finns flera biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald. Av dessa kan nämnas stort inslag av olika lövträdsarter, förekomsten av död ved, vattendrag och fuktstråk. Ett visst artvärde förknippat med rika förekomster av hänglavar, förekomsten av ävjepilört i strandkanten samt objektets värde för hackspettar.

Identifierade naturvärdesobjekt vid Marabällan (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

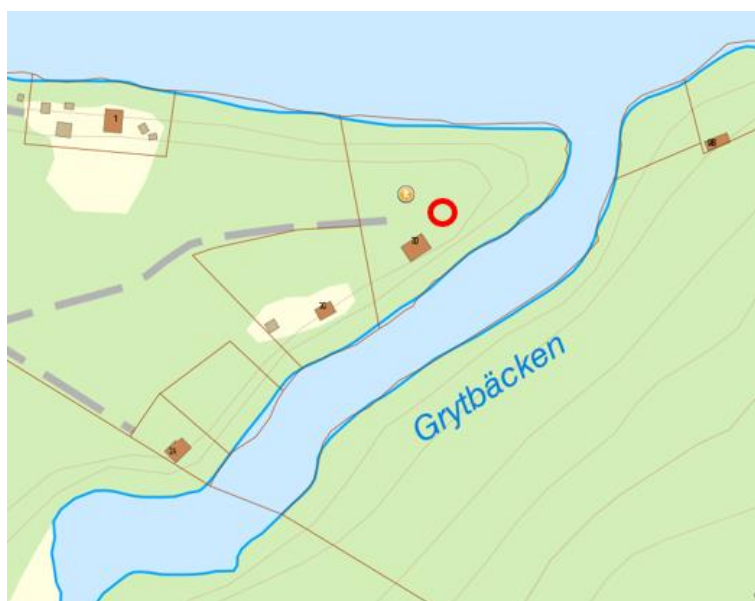
Hänsyn till naturvärdena har tagits genom att LIS-områden inte föreslagits i Grytbäckens vatten. Inga bryggor eller dylikt får anläggas för att minimera inverkan på den rödlistade och fridlysta arten ävjepilört. Naturvärdesobjekt I (se karta ovan) ligger inom stora delar av fastigheten

Området, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet men höga landskapsbilda- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är idag begränsad då flera befintliga bostadsfastigheter går mot strandlinjen. Inga nya bostadsfastigheter får dock placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden för att bibehålla den fria passagen som finns i området.

Kulturmiljö

Inom fastigheten Trinnliden 1:19 (redan etablerad tomtplats) finns fornlämning i form av tjärddal. Lämningen registrerades år 1981 och är 7 meter i diameter samt 1 meter djup.

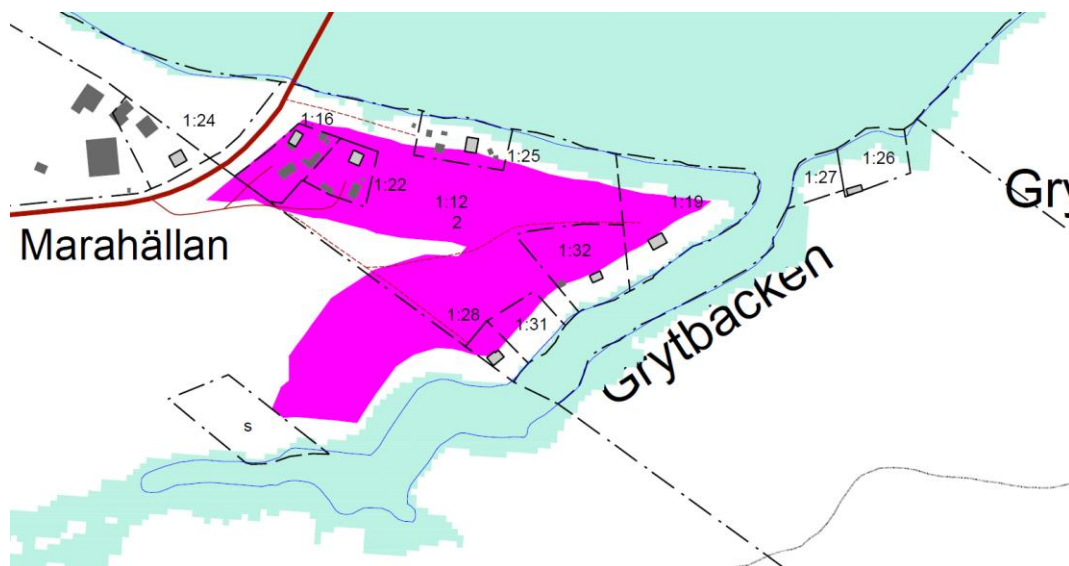
Frågan om fornlämningar måste hanteras när åtgärder är aktuella eftersom ny fynd alltid kan påträffas vid byggnation.

Tjärddal inom Trinnliden 1:19 markeras med rött (Källa: Forsök 2019-03-19)

Risk för olyckor, översvämning och erosion

Enligt den översvämningskartering som svenska kraftnät tillsammans med kraftbolagen tagit för Umeälven (höjdmodellen GSD-Höjddata grid 2+) finns det, vid 100-årsflöde, risk för översvämning vid Grytbäckens mynning (cirka 25 meter upp mot land).

Översvämningskartering, vattenstånd vid 100-årsflöde illustreras med turkost, strandlinjen markeras med blått och föreslagna LIS-områden visas med rosa.

Inom föreslaget LIS-område vid Marahälla finns områden med potentiellt hög eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Området berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Området berörs i övrigt inte av några skyddade naturområden.

Bedömning och rekommendationer

Föreslaget område bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Området är delvis redan bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Fri passage är möjligt mellan alla befintliga bostadsfastigheter/ tomtplatser och stranden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs/ Vännäsby och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik m.m.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningsystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät. Kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Vännäs/ Vännäsby finns kommersiell- och offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom området finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		

Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Aktuellt område pekas ut som utvecklingsområden för bostäder i kommunens översiktsplan. LIS kring Marabällan är i linje med kommunens intentioner.</i>
Kända naturvärden	X	<i>Inga tidigare kända naturvärden förekommer inom området. I samband med naturinventeringen identifierades ett objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och ett objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjlig</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	X	<i>Se rubriken kulturmiljö</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 3 (bilaga 3)</i>
Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 3 (bilaga 3)</i>

Vid exploatering av ett område ska detaljplaneläggning ske i enlighet med plan- och bygglagen, 4 kap. 2 §. Avlopp måste bland annat lösas med normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkänns av kommunen) för att minska risken för försämring av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage samt skydda Ävjepilört. Detta säkerställs i lämplig omfattning i kommande dispenser, detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom Vännäs och Vännäsby. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

OMRÅDE 4 – HJÅGGSJÖN

Allmänna beskrivningar av förutsättningar

Området, som är uppdelat på fyra delområden, ligger cirka 10 km söder om Vännäs tätort. Sjön är belägen mellan byarna Hjäggsjö och Södra Hjäggsjö. I Vännäs finns kommersiell och offentlig service som exempelvis butiker, restauranger, skolor, äldreomsorg med mera.

Inom de föreslagna LIS-områdena kring Hjäggsjön förekommer permanentbostäder och fritidshus. Väg finns inte framdragen till alla områden men det är möjligt att bygga ut vägnätet. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns inte.

Avgränsning

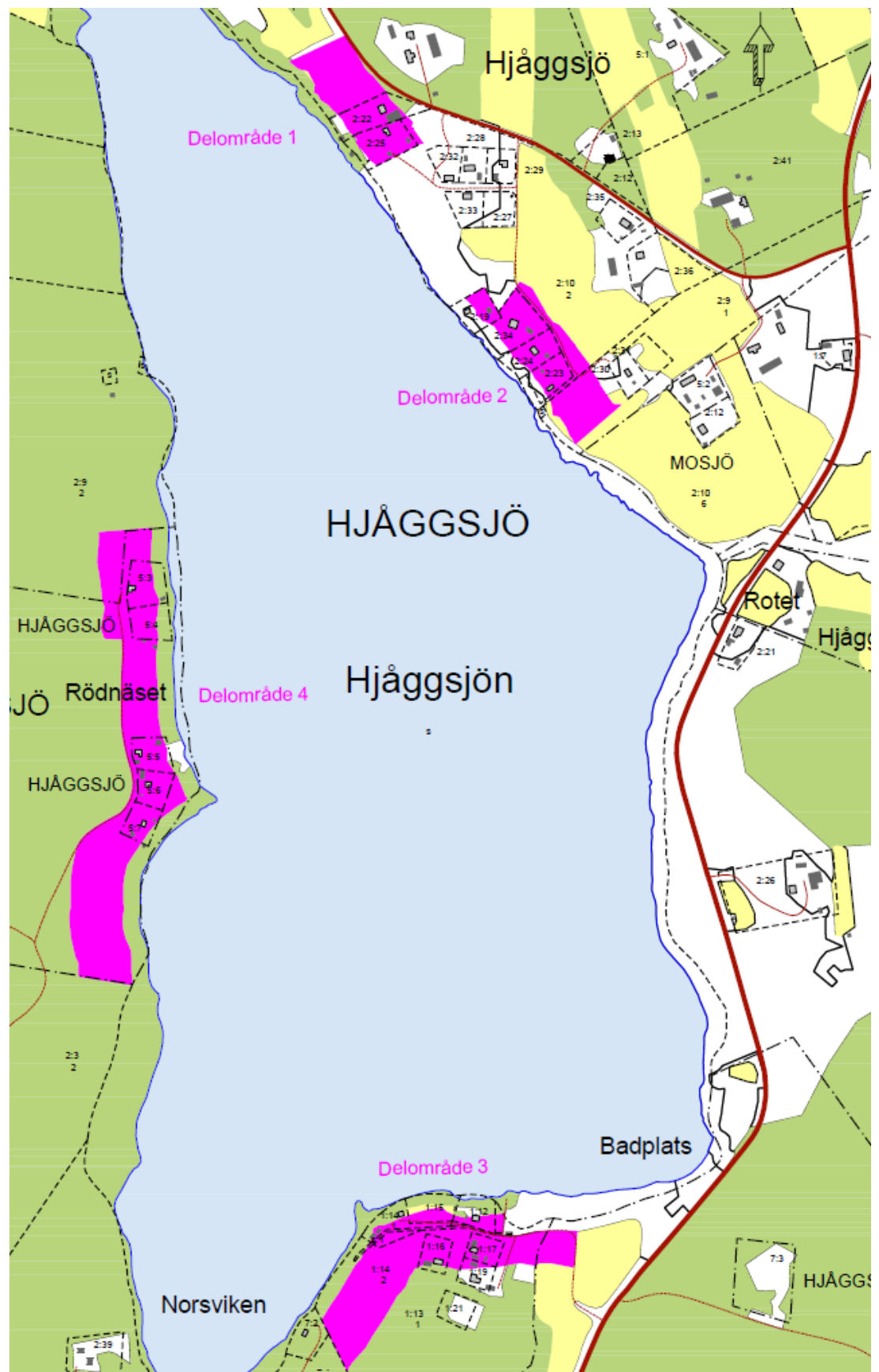
LIS-området omfattar ett område 25 meter från stranden och 75 meter upp mot land.

Delområde 1 avgränsas i nordväst cirka 100 meter från fastighetsgränsen till Hjäggsjö 2:22 och avslutas vid den södra fastighetsgränsen till Hjäggsjö 2:25.

Område 2 avgränsas vid Hjäggsjö 2:19 och Hjäggsjö 2:34 nordvästra fastighetsgränser, området avslutas sedan cirka 70 meter från fastighetsgränsen till Hjäggsjö 2:23.

Delområde 3 ligger vid Hjäggsjöns södra strand och avgränsas i öster mot infartsvägen till området. Den finns sedan ett släpp mellan infartsvägen och stranden som slutar vid vägen som går öster om fastigheten Hjäggsjö 1:12. Föreslaget område slutar i väster vid fastighetsgränsen till Hjäggsjö 7:2 och Hjäggsjö 7:1.

På västra sidan om sjön föreslås delområde 4 avgränsas vid fastighetsgränsen till Mosjö 2:10/Hjäggsjö 2:3 i söder och i fastighetsgränsen till Mosjö 2:10/Hjäggsjö 2:9 i norr. I väster finns ett släpp som delvis avgränsar området till östra sidan om befintlig tillfartsväg.

Översiktskarta område 4, föreslagna LIS-områden markeras med rosa

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

I anslutning till Hjäggsjön sluttar marken svagt mot strandzonen. I anslutning till sjön förekommer gott om bäverfällda träd vilket tillför död lövved i strandzonen. Delar av de lövrika miljöerna har röjts eller gallrats, dock förekommer även i stort sett opåverkade lövskogsmiljöer som karaktäriseras av ett tätt buskskikt av exempelvis al och sälg. Generellt är skogsmarken tydligt påverkad av mänskligt brukande och kalavverkade områden förekommer. Bryn- och buskmiljöer förekommer tämligen frekvent inom samtliga delområden.

TV: Igenväxande tidigare betad mark med lövdominerad skog. TH: Lövsumpskog där död ved förekommer allmänt (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

Inom områdena har ett objekt (åkerholme) identifierats som omfattas av det generella biotopskyddet.

Under perioden 2000–2018 har det enligt artportalen observerats spillkråka (*NT-nära hotad*) och garnlav (*NT*) i området. Vid fältbesök noterades en mindre hackspett (*NT*). I Hjäggsjöbäcken finns rapporter om förekomst av flodpärlmussla (*EN*).

TV: Objekt kring Hjäggsjön som omfattas av det generella biotopskyddet. TH: Naturvårdsintressanta arter som påträffades vid inventering (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

I samband med inventeringen identifierades sju objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Inga objekt har bedömts hysa ett mycket högt naturvärde (klass 1). Identifierade naturvärdesobjekt med klass 2 och klass 3 utgör alla värdefulla och känsliga miljöer som har en viktig ekologisk funktion ur ett landskapsekologiskt perspektiv. Exploatering inom LIS-områdena som berör dessa objekt bör undvikas helt. Bedömningen är att exploatering i dessa

miljöer kommer att få en negativ effekt för den biologiska mångfalden då naturmiljöerna hyser, samt har potential att kunna hysa flera, naturvårdsintressanta arter.

A-Aspdominerad lövskog

Biotopvärdet bedöms vara påtagligt då beståndet är helt lövdominerat med stor variation av olika trädslag. Strukturer som död ved och viss blockighet bidrar till att stärka objektets biotopvärde. Lövträd i anslutning till sjön utgör en viktig biotop för fåglar. Artvärdet bedöms vara obetydligt.

B-Lövskog

Biotopvärdet bedöms vara påtagligt då objektet karaktäriseras av stor variation av olika lövträd med spridning i ålder och diameter. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier förekommer allmänt vilket bidrar till att stärka biotopvärdet. Objektet utgör en viktig biotop för fåglar. Artvärdet bedöms vara obetydligt.

C- Lövsumpskog

Biotopvärdet bedöms vara påtagligt då objektet karaktäriseras av en stor variation av olika trädslag med spridning i ålder och diameter. Den fuktiga marken och det strandnära läget bidrar till att stärka biotopvärdet. Död ved förekommer allmänt i olika former och Nedbrytningsstadier. Artvärdet bedöms vara obetydligt.

D-Lövsumpskog Norsviken

Sumpskogens naturliga beståndsstruktur och markens naturliga hydrologi samt dess bidrag till landskapets variation ger ett påtagligt biotopvärde. Artrikedomen bedöms vara något högre än omgivande marker med tanke på förekomsten av död ved och ger därmed ett visst artvärde.

E-Lövskogsbård mot Norsviken

Objektets variationsrika trädskikt med god tillgång på död ved, stort lövträdsinslag, naturlig artsammansättning och åldersfördelning i trädskiktet ger ett påtagligt biotopvärde. Ett visst artvärde finns genom att objektet bedöms hysa större artrikedomen än omgivande marker och att det möjligen ingår i ett revir för mindre hackspett.

F- Granskog

Biotopvärdet bedöms vara påtagligt då skogen har en relativt hög medelålder och naturliga processer som självgallring, vindfällda träd och rötade träd förekommer. Död ved förekommer allmänt, främst färskare granlågor. Artvärdet bedöms vara visst då enstaka rödlistade och fridlysta arter har påträffats i objektet.

G-Lövskogsbård mot Hjäggsjön

Ett visst biotopvärde med anledning av blöt mark, högt inslag av lövträd och förekomst av död ved i fuktiga lägen. Ett visst artvärde då objektet bedöms ha något större artrikedomen än omgivningen.

Identifierade naturvärdesobjekt vid Hjäggsjön (Källa: Naturinventering, Enetjärn Natur AB 2017-11-06).

Hänsyn till naturvärdena har tagits genom att LIS-områden inte föreslagits inom utpekade naturvärdesobjekt. Genom att avgränsa LIS-områdena på detta sätt bedöms områdena med höga naturvärden inte påverkas på ett betydande sätt.

Områdena, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet men höga landskapsbilds- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är i dagsläget inte möjligt mellan alla befintliga bostadsfastigheter och stranden. Fri passage ska vara möjligt i framtiden mellan stranden och nya fasligheter. Inga nya tomter får placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden.

Kulturmiljö

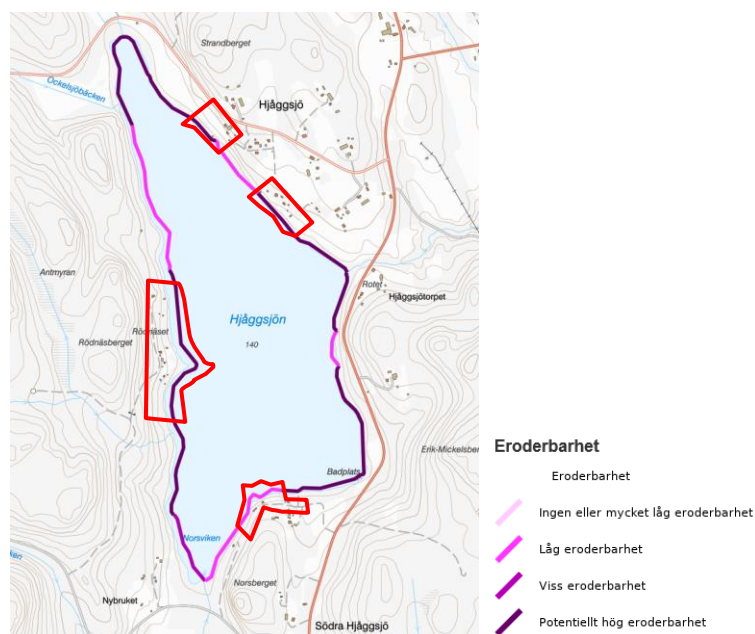
Områdena berörs inte av några skyddade kulturområden.

Risk för olyckor, översvämning och erosion

Risken för översvämning inom aktuellt område bedöms vara liten eftersom marken generellt lutar ner mot vattnet och avstånd om cirka 14 meter finns mellan befintliga bostäder och strand. Det går dock inte att utesluta framtida höjningar av vattennivån.

Det finns inga översvämningsskarteringar gjorda för Hjäggsjön.

Inom föreslagna LIS-områden kring Hjäggsjön finns områden med potentiellt hög eroderbarhet och områden med viss eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Områdena berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Inom delområde 2 och 4 finns områden som har vattendom för dikningsföretag (Hjoggsjö-Nylandsnäs df) som avser skydd mot översvämningar av jordbruksmark. Vattendom för dikningsföretag (Hjoggsjö-Åckelsjö df) finns inom delområde 3. Hänsyn till vattendomarna ska tas vid eventuell exploatering.

Stora delar av jordbruksmarken kring Hjäggsjön pekas ut som viktigt område för *jordbruksmark att bevara på lång sikt* i kommunens översiktsplan.

Den norra delen av delområde 1 bedöms inte utgöra bevarandevärd jordbruksmark då marken inte ingår i ett större sammanhängande brukningsbart markområde. Marken omges av skog och sitter inte ihop med det större jordbruksområdet i norr.

Jordbruksmarken i den södra delen av delområde 2 (inom fastigheten Hjäggsjö 2:9) bedöms inte heller som ett större sammanhängande brukningsbart markområde. Detta då vägar, skog och byggnader avgränsar marken.

Vattendoromar markeras med mörkeröd linje, föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rosa (Källa: Länsstyrelsens WebbGIS)

Bedömning och rekommendationer

Föreslagna områden bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Området är delvis redan bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Fri passage är möjligt mellan alla bostadsfastigheter och stranden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningssystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät, kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Vännäs och Gräsmyr (10km) finns kommersiell- och offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom området finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		
Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Vännäs kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan 2017–2030) pekar inte ut markanvändning för byarna kring tätorten. Det står i översiktsplanen att det runt Hjäggjön finns ett flertal grupper med</i>

		<i>fritidshus. Sjön har också klassats som lämplig för det rörliga friluftslivet. LIS kring Hjäggsjön är i linje med kommunens intentioner.</i>
Kända naturvärden	X	<i>Delar av Hjäggsjöns nordöstra strand har ängs- och betesmarksinventerats av jordbruksverket. Inga specifika värden hittades under inventeringen. I samband med naturinventeringen som kommunen lätit göra identifierades sju objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte.</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	-	<i>Berörs inte.</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 4 (bilaga 4).</i>
Tillämpliga miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 4 (bilaga 4).</i>

Vid exploatering av ett område ska detaljplaneläggning ske i enlighet med plan- och bygglagen, 4 kap. 2 §. Avlopp måste bland annat lösas med hög/normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkännes av kommunen) för att minska risken för försämring av miljökvalitetsnormer för vatten.

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage. Detta säkerställs i lämplig omfattning i kommande dispenser, detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort samt Vännäs. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

OMRÅDE 5 – MOSJÖN

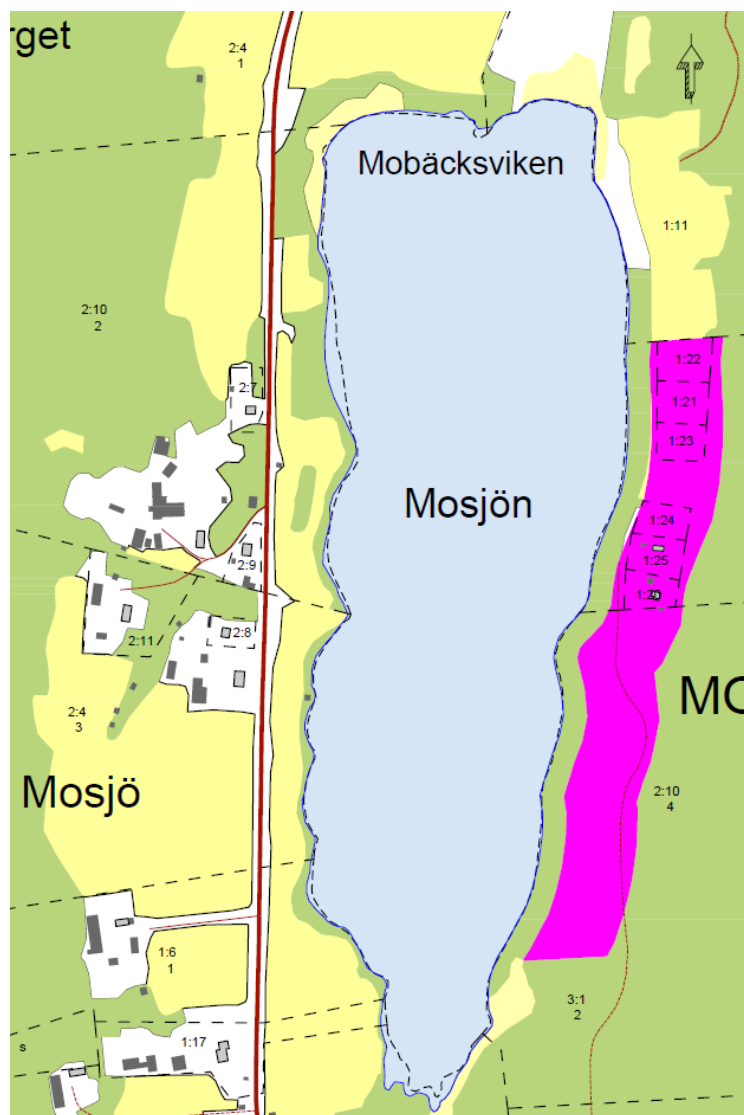
Allmänna beskrivningar av förutsättningar

Området ligger cirka 13 km söder om Vännäs tätort. Sjön är belägen öster om byn Mosjö. I Vännäs cirka finns kommersiell och offentlig service som exempelvis butiker, restauranger, skolor, äldreomsorg med mera.

Inom föreslaget LIS-områdena kring Mosjön förekommer fritidshus. Väg finns inte framdragen till alla områden men det är möjligt att bygga ut vägnätet. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns inte.

Avgränsning

LIS-området omfattar ett område 25 meter från stranden och 75 meter upp mot land. I norr avgränsas området mot fastighetsgränsen till Mosjön 1:11 och i söder avslutas området i fastighetsgränsen mellan Mosjön 2:10 och Mosjön 3:1.

Översiktskarta område 5, föreslaget LIS-område markeras med rosa

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

Området består främst av gammal jordbruksmark med skogsrیداer längst stranden. Inga tidigare utpekade naturvärden finns inom områdena och då det finns befintlig bebyggelse bedöms naturvärdena vara små.

Under perioden 2000–2018 har det enligt artportalen observerats smålom (NT-nära hotad) och sävsparv (VU-sårbar) i området kring Mosjön. I övrigt finns inga utpekade naturskydd inom området.

Området, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet, landskapsbilds- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är möjlig om minst cirka 35 meter mellan alla befintliga fastigheter och stranden. Fri passage ska även vara möjligt i framtiden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden.

Kulturmiljö

Området berörs inte av några skyddade kulturområden.

Risk för olyckor, översvämning och erosion

Risken för översvämning inom aktuellt område bedöms vara liten eftersom marken generellt lutar ner mot vattnet och avstånd om cirka 35 meter finns mellan befintliga bostadsfastigheter och strand. Det går dock inte att utesluta framtida höjningar av vattennivån.

Det finns inga översvämningsskarteringar gjorda för Mosjön.

Inom föreslaget LIS-område kring Mosjön finns områden med potentiellt hög eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslaget LIS-område markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Områdena berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

I södra delen av Mosjö börjar vattenskyddsområdet Frängstorp. Skyddsområdet bedöms inte påverkas av föreslaget LIS-område då det inte föreslås ligga inom gränsen för vattenskyddsområdet. Det är däremot av stor vikt att avlopp löses med hög skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensambetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkänns av kommunen) för att minimera risken för påverkan av vattenskyddsområdet.

I den norra delen av sjön finns jordbruksmark. Inom utpekad LIS-område bedöms jordbruksmarken inte vara bevarandevärd då den inte är sammanhängande. Marken delas upp av skog, vägar och bebyggelse.

Bedömning och rekommendationer

Föreslagna områden bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

Vattenskyddsområdet Frängstorp markeras med blå streckad linje och föreslaget LIS-område markeras med rosa (Källa: Länsstyrelsens WebbGIS)

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	Området är delvis redan bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	Fri passage är möjligt mellan alla bostadsfastigheter och stranden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningssystem	X	Inom området finns befintligt vägnät. Kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.
Närhet till befintlig service	X	I Vännäs (13km) och Gräsmyr (9 km) finns kommersiell- och offentlig service.

Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom området finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behörliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		
Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Vännäs kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan 2017–2030) pekar inte ut markanvändning för byarna kring tätorten. LIS vid Hjäggsjöns östra strand är i linje med kommunens intentioner.</i>
Kända naturvärden	-	<i>Berörs inte.</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte.</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	-	<i>Berörs inte.</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 5 (bilaga 5).</i>
Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 5 (bilaga 5).</i>

Vid exploatering av ett område ska detaljplaneläggning ske i enlighet med plan- och bygglagen, 4 kap. 2 §. Avlopp måste bland annat lösas med hög/normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkänns av kommunen) för att minska risken för försämring av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage. Detta säkerställs i lämplig omfattning i kommande dispenser, detaljplaner och/eller bygglov (i enlighet med gällande lagkrav).

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort samt Vännäs. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

OMRÅDE 6 – PENGFORNS

Allmänna beskrivningar av förutsättningar

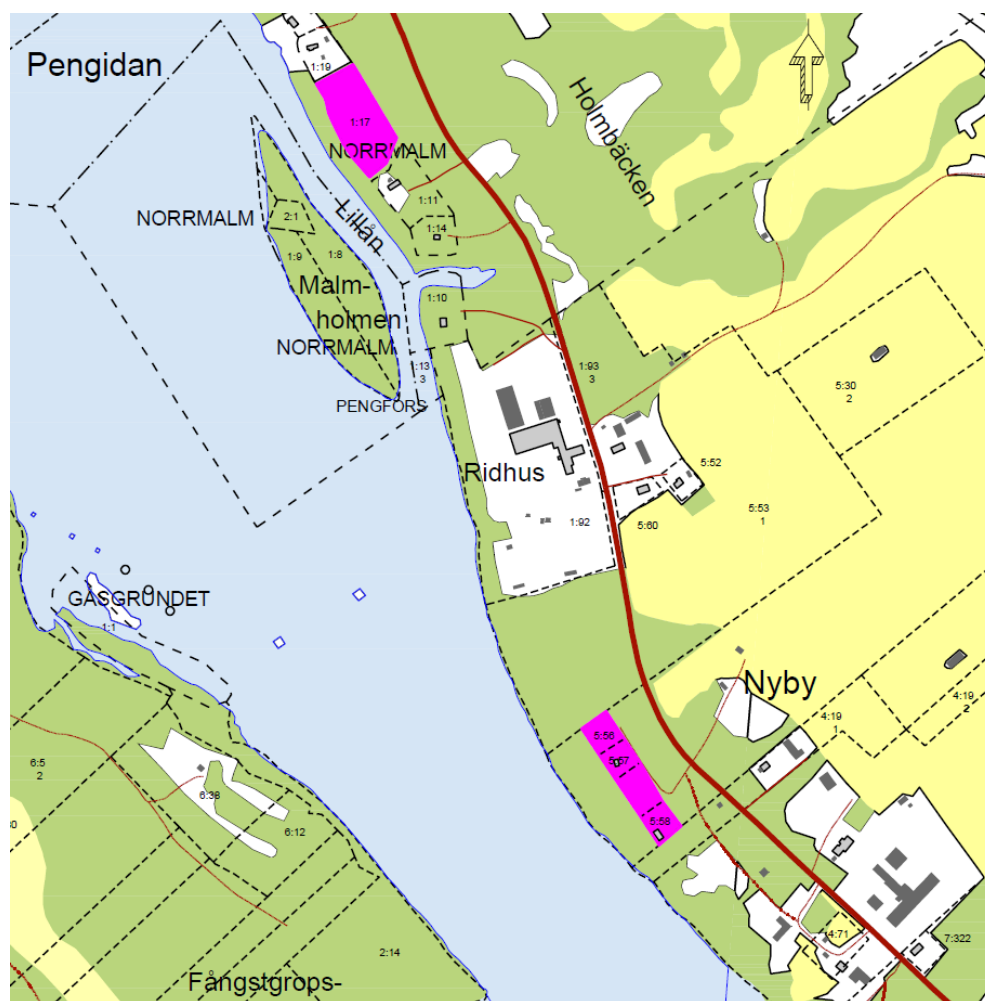
Området, som är uppdelat på två delområden, ligger cirka 4 km nordväst om Vännäs tätort. Umeälven ligger på västra sidan om byn Pengfors. I Vännäs finns kommersiell och offentlig service som exempelvis butiker, restauranger, skolor, äldreomsorg med mera. Inom området finns befintlig bebyggelse och tillfartsväg.

Inom de föreslagna LIS-områdena kring Umeälven förekommer permanentbostäder och fritidshus. Väg finns inte framdragen till alla områden men det är möjligt att bygga ut vägnätet. Kommunalt vatten- och avloppssystem finns.

Avgränsning

LIS-områdena omfattar i princip redan avstyckade tomter som ligger 25–60 meter från strandlinjen. Avgränsningen är gjord med anledning av risken för ras/skred längst strandlinjen.

Område 1 utgörs av fastigheten Norrmalm 1:17 (cirka 8000m²). Delområde 2 avgränsas vid den nordvästra fastighetsgränsen till Nyby 5:56 och avslutas vid den sydöstra fastighetsgränsen till Nyby 5:58.

Översiktskarta område 6, föreslagna LIS-områden markeras med rosa

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

Områdena utgörs främst av tallskog med inslag av öppna ytor. Generellt är skogsmarken påverkad av mänskligt brukande och kalavverkade områden förekommer. Inga tidigare utpekade naturvärden finns inom områdena och då det finns befintlig bebyggelse bedöms naturvärdena vara små.

Under perioden 2000–2018 har det enligt artportalen inte observerats några rödlistade arter inom området.

Områdena, som är relativt glest exploaterat av bebyggelse, har måttliga värden för friluftslivet, landskapsbilda- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är möjlig om minst cirka 25 meter mellan alla befintliga bostadsfastigheter och stranden. Fri passage ska även vara möjlig i framtiden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare strandlinjen än 25 meter och inga befintliga bostadsfastigheter får utökas mot stranden.

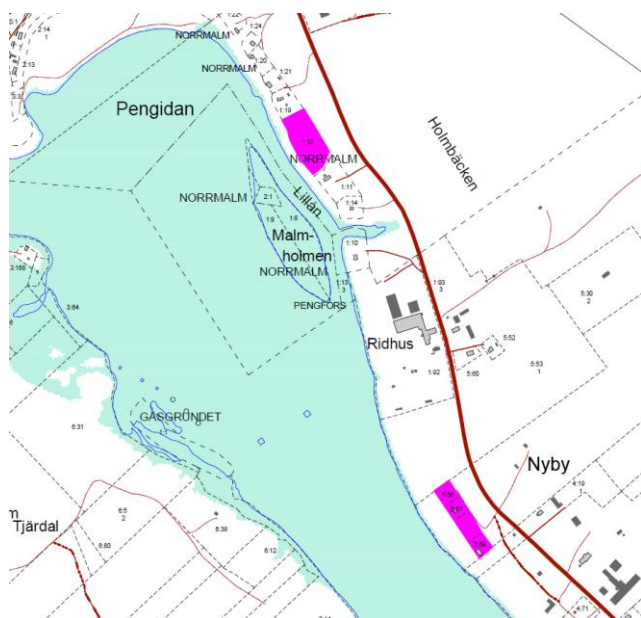
Kulturmiljö

Områdena berörs inte av några skyddade kulturområden.

Risk för olyckor, översvämning och erosion

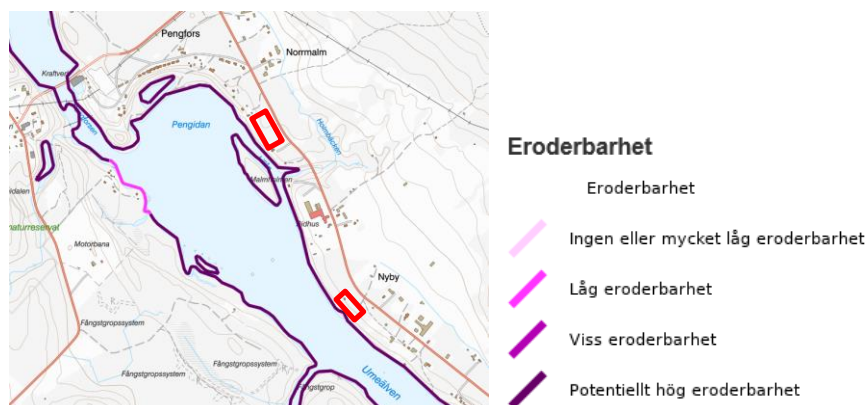
Risken för översvämning inom aktuellt område bedöms vara liten eftersom marken generellt lutar ner mot vattnet och avstånd om cirka 25 meter finns mellan befintliga bostadsfastigheter och strand. Det går dock inte att utesluta framtida höjningar av vattennivån.

Enligt den översvämningskartering som svenska kraftnät tillsammans med kraftbolagen tagit för Umeälven (höjdmodellen GSD-Höjddata grid 2+) finns det, vid 100-årsflöde, ingen risk för översvämning vid de utpekade LIS-områdena i Pengfors.

Översvämningskartering, vattenstånd vid 100-årsflöde illustreras med turkost, strandlinjen markeras med blått och föreslagna LIS-områden visas med rosa.

Inom föreslagna LIS-områden vid Pengfors finns områden med potentiellt hög eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Riksintressen

Områdena berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Områdena berörs inte av några i övrigt skyddade naturområden.

Bedömning och rekommendationer

Föreslagna områden bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Området är redan bebyggt och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Fri passage är möjligt mellan alla bostadsfastigheter och stranden. Inga nya bostadsfastigheter får placeras närmare stranden än 25 meter och inga befintliga får utökas mot stranden.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs och</i>

		<i>ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningsystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät samt kommunalt vatten och avlopp. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Vännäs (4 km) och Gräsmyr (10 km) finns kommersell- och offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>Inom området finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		
Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Vännäs kommuns gällande översiktsplan (Översiktsplan 2017–2030) pekar inte ut markanvändning för byarna kring tätorten.</i>
Kända naturvärden	-	<i>Berörs inte.</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte.</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	-	<i>Berörs inte.</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 6 (bilaga 6).</i>
Tillämpliga miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 6 (bilaga 6).</i>

Nya bostadsfastigheter får inte placeras närmare strandlinjen än 25 meter för att säkerställa fri passage. Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort samt Vännäs. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

OMRÅDE 7 – PENG SJÖN

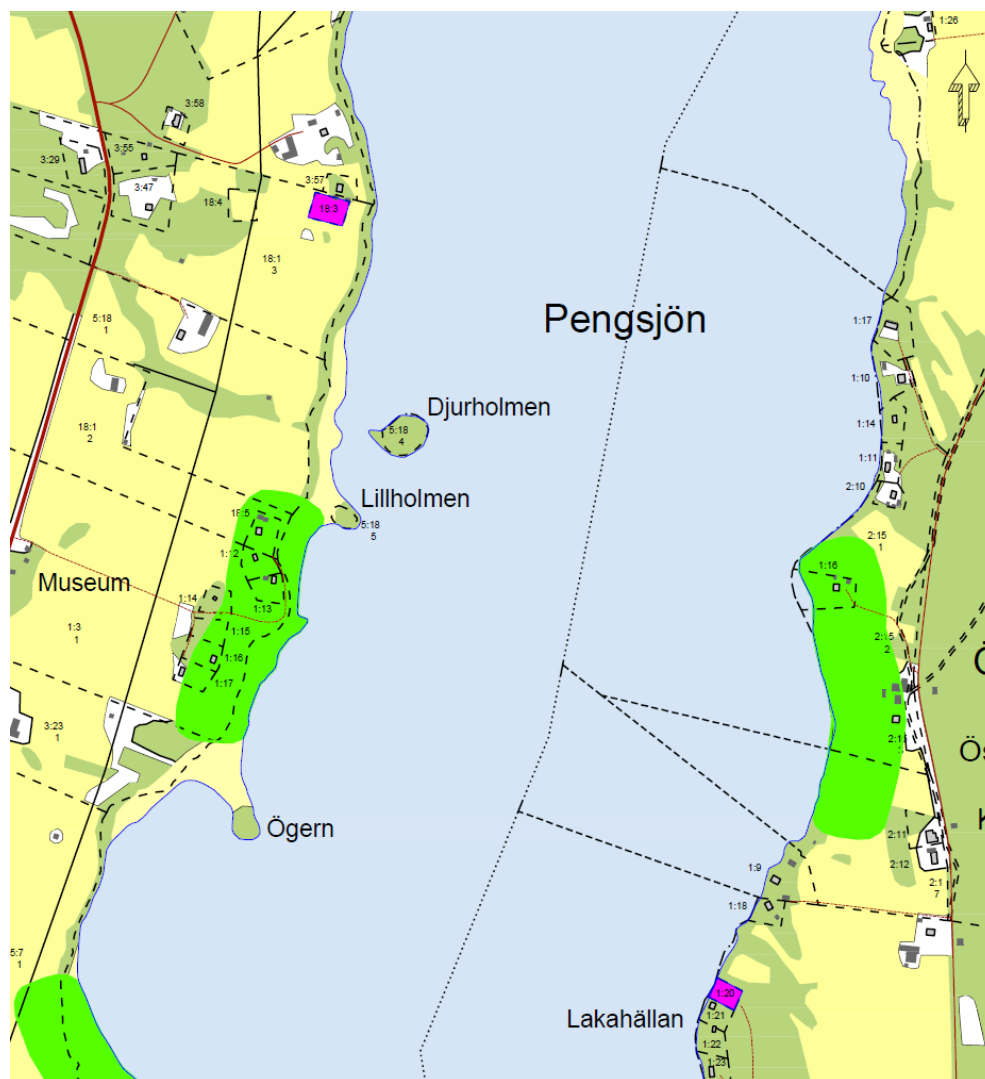
Allmänna beskrivningar av förutsättningar

Pengsjön ligger cirka 10 km sydväst om Vännäs tätort. Sjön är relativt lång och belägen mellan byarna Pengsjö, Östansjö, Västansjö och Björnlandsbäck. I Vännäs finns kommersiell och offentlig service som exempelvis butiker, restauranger, skolor, äldreomsorg med mera.

Sedan tidigare finns beslutade LIS-områden kring Pengsjön. De nu föreslagna LIS-områdena ligger intill permanentbostäder/fritidshus och väg finns framdragen.

Avgränsning

LIS-området omfattar bara de fastigheter (Pengsjö 18:3 och Östansjö 1:20) som sedan tidigare styckats av för bostadsändamål, men ännu inte bebyggts. Föreslagna områden bedöms uppfylla strandskyddslagstiftningen enligt miljöbalken, även om respektive bostadsfastighet arealmässigt är relativt liten, eftersom de båda ligger i anslutning till befintlig bebyggelse.

Översiktskarta område 7, föreslagna LIS-områden markeras med rosa, befintliga LIS-områden markeras med grönt

Utförda utredningar och underlag

Natur och friluftsliv

Fastigheterna utgörs till största del av skogsmark och naturlivet bedöms vara begränsat då fastigheterna utgör begränsat område samt då fastigheterna i anslutning är bebyggda.

Under perioden 2000–2018 har det enligt artportalen inte observerats några rödlistade eller skyddade arter.

Områdena, som är begränsade till redan avstyckade fastigheter, bedöms ha små värden för friluftslivet, landskapsbilds- och naturvärden. Föreslagen möjlig förtätning inom området bedöms inte påverka friluftslivet och tillgången till stranden på ett betydande sätt. Fri passage är möjlig om cirka 40 meter mellan Pengsjö 18:3 och stranden. Fastigheten Östansjö 1:20 är avstyckad mot strandlinjen och fri passage saknas mellan stranden och fastigheten. Fastigheterna direkt söder om 1:20 saknar också fri passage mot vattnet. Det är däremot möjligt att nå vattnet genom befintlig väg, öster om fastigheterna.

Kulturmiljö

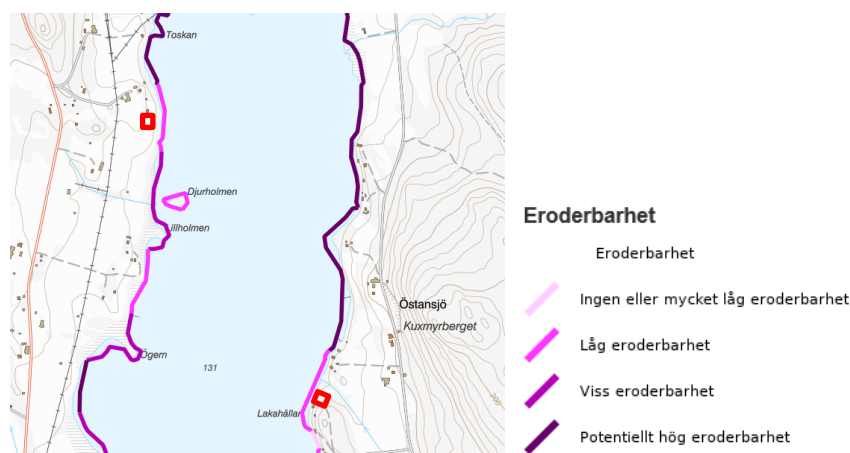
Områdena berörs inte av några skyddade kulturområden.

Risk för olyckor, översvämning och erosion

Risken för översvämning inom aktuellt område bedöms vara liten eftersom marken generellt lutar ner mot vattnet. Mellan Pengsjö 18:3 är avståndet till vattnet 40 meter. Fastigheten Östansjö 1:20 är avstyckad mot strandlinjen men befintlig bebyggelse finns direkt söder om fastigheten.

Det går dock inte att utesluta framtida höjningar av vattennivån. Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Det innebär att de geotekniska säkerhetsfrågorna måste studeras med avseende på jordartsförhållanden, marklutning, vattenflöden och erosionsrisker, även med hänsyn till framtida klimatförändring. Behövliga åtgärder kommer sedan att krävas, exempelvis placering/höjdsättning av byggnader samt att säkra samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig infrastruktur finns i dagsläget inte inom de aktuella områdena.

Inom föreslagna LIS-områden kring Pengsjön finns områden med låg eroderbarhet och områden med viss eroderbarhet.

Förutsättningar för erosion vid sjöar och vattendrag", föreslagna LIS-områden markeras ungefärligen med rött (Källa: SGU kartvisare, stränders jordart och eroderbarhet 2019-09-04)

Riksintressen

Områdena berörs inte av något riksintresseområde.

Övriga skyddsområden

Områdena berörs inte av några i övrigt skyddade naturområden.

Bedömning och rekommendationer

Föreslagna områden bedöms följa de riktlinjer som kommunen tagit fram när det gäller bedömning av LIS-områden, se tabell nedan.

		Kommentar
Villkor för urval av område:		
Området ska ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften	X	<i>Fastigheterna i direkt anslutning är redan bebyggda och strandskyddets syfte bedöms uppfyllas.</i>
Området får inte innebära att tillgången till stränder för allmänheten och för ett rikt växt- och djurliv inte tillgodoses långsiktigt	X	<i>Fri passage är möjligt. Inga nya bostadsfastigheter föreslås.</i>
Området ska direkt eller indirekt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag på landsbygden	X	<i>En förtätning av bebyggelse bedöms bidra till att vissa primära servicefunktioner kan anläggas som gemensambetsanläggningar i stället för enskilda anläggningar, vilket minskar intrånget på naturen. Offentlig- och kommersiell service finns i Vännäs och ett ökat antal permanentboende kan bidra till underlag för affärer utveckling av busstrafik med mera.</i>
Lämplighet och risker:		
Tillgängligheten till vägar och kollektivtrafik och andra tekniska försörjningssystem	X	<i>Inom området finns befintligt vägnät. Kommunalt vatten och avlopp saknas. Ökad exploatering kan ge förutsättningarna för gemensambetsanläggningar.</i>
Närhet till befintlig service	X	<i>I Vännäs (10km) finns kommersiell- och offentlig service.</i>
Befintlig exploateringsgrad och närhet till befintlig bebyggelse	X	<i>I närområdet finns befintlig bebyggelse. Exploateringsgraden är låg (och kommer fortsatt att vara det).</i>
Områdets lämplighet för bostäder eller turism	X	<i>Lämpligt för bostäder genom mindre förtätning.</i>
Risk för erosion, ras, skred och översvämning (2 kap. 5 § punkt 5 plan- och bygglagen)	X	<i>Innan strandskyddsdispens ges ska det säkerställas att översvämning, ras och skred inte innebär en för stor risk. Behövliga åtgärder kommer att vidtas (se rubrik Risk för olyckor, översvämning och erosion)</i>
Markanvändning och skydd:		

Markanvändning enligt gällande översiktsplan för området	X	<i>Enligt Vännäs kommun översiktsplan från 2005 ligger Pengsjö 18:3 inom område för jordbruksmark och Östansjö 1:20 ligger inom markanvändning för större fritidhusbebyggelse/ samlad bebyggelse.</i>
Kända naturvärden	-	<i>Berörs inte.</i>
Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	-	<i>Berörs inte.</i>
Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken med särskilt beaktande av kravet på fri passage (7 kap. 18 § miljöbalken)	X	<i>Fri passage kommer fortsatt vara möjligt.</i>
Kända kulturvärden och fornminnesregister	-	<i>Berörs inte.</i>
Tillämpliga miljömål	X	<i>Se bifogad checklista för område 7 (bilaga 7).</i>
Tillämpliga miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken	X	<i>Se bifogad checklista för område 7 (bilaga 7).</i>

Avlopp måste bland annat lösas med normal skyddsnivå (genom exempelvis anordnande av gemensamhetsanläggningar eller enskilda avlopp som godkännes av kommunen) för att minska risken för försämring av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Fler boende gynnar handeln/näringslivet inom närmaste tätort samt Vännäs. Utvecklingen innebär kompletterande bostadstomter (ökad befolkning).

KONSEKVENSER

I detta avsnitt redovisas konsekvenser av föreslagna LIS-områden (tillägg till tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende strandskydd, LIS). Analysen utgör en miljökonsekvensbeskrivning men syftar också till att vara en bredare analys av planen utifrån den tre hållbarhetsaspekterna: ekologisk, social och ekonomisk.

Avgränsning

Konsekvenserna av utpekande LIS-områden bedöms inte innebära betydande miljöpåverkan i ett större sammanhang. Bedömningarna är gjorda utifrån det övergripande underlagsmaterial som funnits att tillgå under utpekandet av områdena.

Där åtgärder kan antas få en betydande miljöpåverkan lokalt ska en miljöbedömning göras i detaljplaneskedet. De konsekvenser som anges är tänkbara och inte absoluta.

Alternativ

Konsekvenserna av aktuellt förslag ska jämföras med ett nollalternativ. Vad som skiljer alternativen åt beskrivs nedan. I analysen jämförs alternativens konsekvenser med nuläget.

Tillägg till tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende strandskydd, LIS

Tillägget kan bidra till landsbygdsutveckling och exempelvis bidra till fler nya attraktiva boenden på landsbygden och utveckling av besöksnäringen. Möjlig utveckling kan även bidra till att friluftslivet, natur- och kulturvärden värnas, samt bidra till stärkt underlag för serviceorternas möjlighet till bibehållen service.

Nollalternativet

Det föreslås inga ytterligare områden där landsbygdsutveckling bedöms vara lämplig att använda som skäl för strandskyddsdispens (LIS-områden).

Nollalternativet innebär att möjligheterna att få strandskyddsdispens minskar, vilket bedöms hämma möjligheterna till landsbygdens och kommunens utveckling.

Risk för betydande miljöpåverkan

Aktuellt planförslag är på en övergripande nivå och föreslår planeringsprinciper för tillämpningen av strandskyddsdispenser.

Konsekvenserna bedöms utifrån dess påverkan på:

1. Planer och program; nationella, regionala och kommunala
2. Allmänna intressen och riksintressen
3. Miljömål och miljökvalitetsnormer
4. Ålborgåtagandena

Bedömningen för risk för betydande miljöpåverkan beskrivs utifrån följande aspekter:

- Bebyggd miljö
- Natur, rekreation och friluftsliv
- Mark och vatten
- Kulturmiljö och landskapsbild
- Hälsa och säkerhet
- Befolkning och utveckling
- Naturresurser

Konsekvensanalys

1. Planer och program – nationella, regionala och kommunala

Tilläggets påverkan ska bedömas utifrån innehållet i nationella och regionala planer, program och strategier m.m. Även påverkan på möjligheten att uppnå kommunernas övergripande visioner och mål ska bedömas.

För utpekade LIS-område föreligger inga kända konflikter med nationella och regionala planer, program och strategier m.m.

2. Allmänna intressen och riksintressen

Flera av tilläggets riktlinjer bör innebära en positiv påverkan på flera allmänna intressen och riksintressen*. Områden av riksintresse och allmänna intressen ska skyddas från ingrepp och åtgärder som påtagligt kan innebära skada på intressena. I det enskilda ärendet görs bedömning av behov av bl.a. detaljerade inventeringar och utredningar, t.ex. natur- och kulturinventeringar, som ger underlag för beslut om eventuella åtgärder för att minimera påverkan.

*inga riksintressen berörs av tillkommande LIS-områden

Rennäring

Områdena ligger inom Ubmeje Tjeälddie verksamhetsområde. Rennäringen bedöms inte påverkas negativt av att aktuella områden ianspråkats då de till stora delar redan är bebyggda och ligger inom befolkade områden.

Jordbruk

Bevarandevärd jordbruksmark karakteriseras enligt Vännäs kommun av ett sammanhängande större brukningsbart markområde. Bedömning sker i varje enskilt fall.

Kultur

I LIS-områden inom eller intill kulturmiljöer ska ny bebyggelse prövas mot plan- och bygglagen 2 kap 6 § punkt 1. Vid större etableringar bör prövning ske (i enlighet med gällande lagkrav) genom upprättande av detaljplan eller områdesbestämmelser. I detaljplanen finns exempelvis möjlighet att reglera utformningen av bebyggelse för anpassning till kulturmiljön.

Fornlämningar

Inom de utpekade LIS-områdena finns endast en (se område 3 - Marahällan) registrerad forn- eller kulturhistorisk lämning. Frågan om fornlämningar måste hanteras när åtgärder är aktuella eftersom ny fynd alltid kan påträffas vid byggnation.

Om fornlämningar i övrigt påträffas under byggskedet ska arbetet avbrytas och länsstyrelsen kontaktas. Fornlämningar skyddas av Kulturminneslagen (*SFS 1988:950*).

3. Miljömål och miljö kvalitetsnormer

För varje utpekat område har miljömål och miljö kvalitetsnormer bedömt i checklistor (se bilagor).

4. Ålborgåtagandena

Vännäs kommun har undertecknat Ålborgåtagandena. Ålborgåtagandena innebär tio åtaganden under rubrikerna ”styrning och förvaltning”, ”lokal styrning i riktning mot hållbarhet”, ”naturliga gemensamma nyttigheter”, ”ansvarsfulla konsumentmönster och val av livsstil”, ”planering och stadsbyggnad”, ”bättre framkomlighet och mindre trafik”, ”lokala hälsofrämjande insatser”, ”livskraftig och hållbar lokalekonomi”, ”jämlighet och social rättvisa” samt ”lokalt till globalt”.

Konsekvensmatris

Alternativens påverkan utifrån utvalda aspekter beskrivs i en konsekvensmatris. Bedömningen görs bl.a. utifrån möjlig påverkan på olika mål. Syftet med tabellen är att tydliggöra konsekvenserna av planförslaget och ett nollalternativ.

Påverkan	Planförslag	Nollalternativ		
Bebyggd miljö	+	Attraktiva lägen för bostäder och landsbygdsutveckling.	-	Utan tillägget är det svårare att få strandskyddsdispens inom de utpekade områdena.
	+	God tillgång till natur och rekreation		
	+	Föreningsliv och gemenskap gynnas		
	-	Långt avstånd till och målpunkter för barn och ungdomar m.m.		
Natur och biologisk mångfald	-	Bilberoende, avsaknad av gång- och cykelväg samt kollektivtrafik.		
	-	Strandskydd (dock med vissa lättnader jämfört med dagsläget).	+	Ingen påverkan inom strandskyddsområdet.
	+/-	Inga bryggor eller pirar tillåts med undantag för område 1 (befintlig badplats).		
Turism och rekreation	-	Viss påverkan på natur inom LIS-områdena.		
	+/-	Fler människor får närhet till rekreation.	+	Ingen påverkan inom strandskyddsområdet.
Mark och vatten	-	Mindre andel jordbruksmark föreslås utvecklas	+	Ingen påverkan inom strandskyddsområdet.
	+/-	Påverkan på MKN-vatten bedöms bli obetydande eftersom föreslagen utveckling bedöms utgöra mindre kompletteringar av bostäder intill befintlig bebyggelse.	-	Jordbruksmarken kvarstår vilket har en påverkan på MKN-vatten
Kulturmiljö och landskap	+/-	Anpassning till intilliggande kulturmiljöer ska ske när exploatering är aktuell (enligt gällande lagstiftning)	+	Ingen påverkan inom strandskyddsområdet.
Hälsa och säkerhet	-	Måttlig försämring när det gäller klimatpåverkan p.g.a. ökad biltrafik.	+	Ingen påverkan inom strandskyddsområdet.
	+/-	I varje enskilt ärende prövas lämpligheten utifrån t.ex. översvämningsrisker och risk för ras och skred.		
Befolkning och utveckling	+	Attraktiva lägen för bostäder.	-	Utan LIS är det svårare att få strandskyddsdispens på landsbygden.

	+	Landsbygdsutveckling- serviceorter kan få stärkt kundunderlag vilket är positivt ur de tre hållbarhetsperspektiven.	-	Invånarnas möjligheter att bosätta sig där man vill begränsas.
	+	Kommunal och regional utveckling.	-	Landsbygdsutveckling hämmas.
			-	Den kommunala och regionala utvecklingen kan missgynnas.
Naturresurser	+/-	Ingen betydande påverkan på naturresurser är att vänta.	+/-	Ingen betydande påverkan på naturresurser är att vänta.

Sammanvägning

Vid en sammanställning av konsekvenserna av alternativen kan det konstateras att tilläggförslaget innebär en generell förbättring jämfört med nollalternativet för de redovisade aspekterna, se bl.a. konsekvensmatrisen. Utifrån de bedömningarna som har gjorts i konsekvensanalysen ska en sammanvägning av hållbarhetskonsekvenserna (de ekologiska, sociala och samhällsekonomiska) göras för alternativen.

Ekologisk hållbarhet

Planförslaget

Låg påverkan på biologisk mångfald är att vänta. När det gäller klimatpåverkan och utsläpp av växthusgaser bedöms ett utpekande av LIS-områden innebära en måttlig försämring i och med att boende i områdena väntas bli bilberoende.

Nollalternativet

Ingen påverkan på biologisk mångfald är att vänta.

Social hållbarhet

Planförslaget

Planförslaget kan innebära både positiva och negativa konsekvenser för den sociala aspekten. Om planen kan bidra till en levande landsbygd och stärkt kundunderlag för orter i kommunerna kommer konsekvenserna att bli positiva. Långt avstånd till service och målpunkter för barn och ungdomar m.m. kan däremot ses som negativa konsekvenser.

Nollalternativ

Nollalternativets konsekvenser bedöms negativt ur denna aspekt. Strandskyddet hindrar nya bostäder och verksamheter i attraktiva strandlägen och därmed möjligheten att motverka en negativ befolkningsutveckling. En minskad befolkning på landsbygden är inte socialt hållbart då risken ökar att samhällsservice minskar i området och bygden avfolkas.

Samhällsekonomisk hållbarhet

Planförslaget

Exploatering inom LIS-områden kan bidra till ökade samhällskostnader för exempelvis service och skolskjuts men också bidra till att orternas kundunderlag stärks. Attraktiva lägen för bostäder bidrar positivt till landsbygdsutvecklingen.

Nollalternativ

Ett fortsatt lågt/minskande underlag för att upprätthålla bl.a. befintlig service på landsbygden är att vänta och försämrad service kan förväntas när invånarna på landsbygden blir färre. Alternativet bör innebära viss negativ konsekvens för kommunerna och regionens utveckling.

Sammanfattande redogörelse

Konsekvenserna av planförslaget är delvis svåra att bedöma i dagsläget. Konsekvensanalysen har gjorts på en övergripande nivå. Många frågor bedöms vara mer lämpliga att pröva i andra skeden än vid aktuell miljöbedömning.

I denna analys, då planförslaget och ett nollalternativ jämförts med nuläget, bedöms planförslaget i huvudsak medföra positiva konsekvenser och vara långsiktigt hållbart.

Åtgärder och uppföljning

Kommande förfrågningar om att bygga inom LIS-områden kommer vid behov att prövas i dispenser, detaljplaner och bygglov då behovet av detaljerade inventering och utredningar kommer att klargöras. För vissa områden kan det eventuellt finnas behov av att ta ett större grepp och ta fram mer övergripande riktlinjer eller genomföra inventeringar/utredningar inför kommande förfrågningar.

Behov av miljöbedömningar

En översiktlig bedömning har gjorts av LIS-områdets konsekvenser. För varje område som föreslås ska sedan lämpligheten prövas i detalj exempelvis när det gäller ekologisk påverkan, kulturmiljö, ras/skred och översvämningrisker. Prövningen görs i samband med dispens, bygglov eller detaljplan/områdesbestämmelser.

SAMRÅD/GRANSKNING

Efter samråd/granskning har inkomna synpunkter sammanställts i en samrådsredogörelse respektive ett särskilt utlåtande. Handlingarna har reviderats och kompletterats om så bedöms vara relevant.

Planfrågor har under hand diskuterats med berörda.

MILJÖ- OCH BYGGAVDELNINGEN